

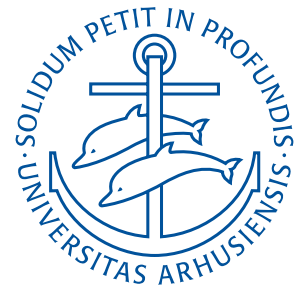

Et tyrkisk eliteuniversitet 5

Musikeren
fandt sit
columbusæg
8

CAMPUS
A A R H U S U N I V E R S I T E T

17
24.10.05

Poker- fjæs

Efter tre timer og fem minutters intens poker melder Klaus Laursen fra Molekylærbiologi "all in" og satser alt, hvad han har – godt 14.000 i jetoner. Nu er hans pokeransigt for alvor på prøve. Flere af modspillerne løfter en flig af deres kort igen, kigger på Klaus og rundt på de andre. Bluffer han?

Studerende har fået deres eget danmarksmesterskab i poker. Op mod 1000 studerende fra hele landet havde forsøgt at kvalificere sig over nettet til finalen, hvor 42 spillere endelig skulle dyste ansigt til ansigt om hovedpræmien på 10.000 kroner. Syv af finalisterne var fra Aarhus Universitet.

Det mere end 200 år gamle spil har fået en renæssance, her som i resten af verden takket være internetpoker og tv-transmitterede pokerturneringer, og de syv DM-finalister er langt fra de eneste på Aarhus Universitet, der spiller poker. Der spilles på nettet, i klubber, på kollegier, blandt venner og såmænd i Studenterhus Århus, der også har arrangeret pokerturnering.

Center for Ludomani advarer mod det stærkt stigende pokerspil.

Mobilitet og internationalisering

Rektor Lauritz B. Holm-Nielsen

Målet for Aarhus Universitet er at skabe et af Europas mest dynamiske og frugtbare studie- og forskningsmiljøer.

Traditionen er stærk og rammerne gode. Vi må gøre alt for, at universitetets menneskelige ressourcer: de studerende, forskerne og øvrige medarbejdere får mulighed for at blive inspireret af de bedste – uanset om de er her på universitetet, andre steder i landet eller ude i verden.

Vi lægger vægt på, at alle universitetets studieretninger er åbne, at der kan indbygges op til et års studiepoint i dem fra andre videregående uddannelsesinstitutioner eller fra praktikperioder – vel at mærke under hensyn til, at den høje kvalitet af universitetets uddannelser sikres.

Aarhus Universitet støtter derfor varmt Bolognaprocessen og vil så hurtigt som muligt søge fuld "Bolognacertificering". Målet er, at der er balance mellem de – mange – studerende, der tager uden for Universitetsparken, og dem, der kommer hertil.

På de postgraduate uddannelser, master- og ph.d.-uddannelserne og kandidatspecialerne er Aarhus Universitets mål ambitiøst. Vi håber, at universitetets højeste studieniveauer er attraktive for de allerbedste danske og udenlandske studerende. Aarhus Universitet har allerede enkelte forskerskoler, hvor de fleste studerende kommer udefra, for eksempel BRICS. Det er flot og et godt eksempel på, hvordan forskningens vækstlag kan styrkes.

Det ville være spændende, hvis en væsentlig del af Aarhus Universitets forskerstuderende havde deres akademiske grunduddannelse andre steder fra. Det kan opnås, fordi universitetet i dag har den forskningstygde, der bringer det blandt de bedste i Europa. Når vi det, og fastholder vi universitetets høje forskningskvalitet som afgørende prioritet, er der grundlag for, at Aarhus Universitet samlet set bliver en af Europas vidensoaser.

Aarhus Universitet har allerede enkelte forskerskoler, hvor de fleste studerende kommer udefra, f.eks. BRICS. Det er flot og et godt eksempel på, hvordan forskningens vækstlag kan styrkes.

JUST A MINUTE

Core fields of Danish research

For the past few months Danish universities and other research institutions have been busy designating their core fields of research. Information on over 400 areas of research, comprising more than 9000 researchers, has now been submitted to the Danish Council for Research Policy, who advise the Minister of Science and Technology on

the framework for Danish research. The core fields have been designated based on a number of quality indicators well known to the scientific subjects, but coming as a new exercise for the humanities.

The Danish Council for Research Policy aims to suggest methods that can be used in the future to designate core

fields of research in Denmark. The Council feels that this is necessary in order to establish priorities for appropriations for research, but also feels that it can provide arguments for larger appropriations for Danish research.

The History of Danish Science

Countless volumes have been written on the history of literature, of art, the Church, sports, architecture, philosophy, the media and many other institutions and phenomena. But until now there has never been a collected work in Danish on the history of science and its influence on the cultural and social development of the country. This lack has now been made good by a new, 4-volume work on The History of Danish Science. The idea for The History of Danish Science arose in a teamwork by Henry Nielsen and Helge Kragh from the History of Science Department at the University of Århus. The first two volumes will be launched on Wednesday, Oct 26, while the remaining two will be published in the spring of 2006. An English-language summary of the four books will be published at a later date.

Ole Rømer, the Danish astronomer, was born at Århus in Jutland on the 25th of September 1644. Rømer will always be remembered as the discoverer of the finite velocity of light.

Sabinci defends the right to freedom of speech

The University of Århus's Turkish collaborator, Sabanci University near Istanbul, mirrors modern Turkey. Political Science student Jens Rønn Pedersen, at the Turkish university for the next 6 months, writes: Here, you can say what you like – even on the sub-

ject of the Armenian genocide – and the father of his country, Kemal Atatürk, most unusually in Turkey, has been relegated to a small portrait in the cafeteria.

University rector Tosun Terzioğlu has on several occasions publicly defend-

ed a history professor who called the killing of the Armenians in 1917 genocide. He has stated that it is vital that someone lead the battle for freedom of speech.

International Staff & Postgrad Network

November/December 2005

Are you working at the University? Do you need ideas as to what to do in the evenings and weekends? Then join the International Staff & Postgrad Network and the International Student Centre. Relax with colleagues from other fields of research in an international atmosphere while enjoying a visit to "Den Gamle By" or a spectacular St. Martin's Eve dinner. For more information and

the complete list of events, visit www.iscaarhus.dk or contact coordinators Janni Kikkenborg Rossel 8942 1874 or Stine Skaarenborg 8942 1799.

Coming up:
Wednesday 2 November 19.00:
Wine tasting with Claus Brabrand

Thursday 10 November 19.30:
"Mortensaften"

Wednesday 23 November 19.30:
X-mas beer tasting

Sunday 27 November 11.00:
Outing to "Den Gamle By".

Wednesday 7 December 19.00:
Outdoor ice skating and
"Gløgg og æbleskiver"

ISC, Willemoesgade 15d, Århus N

udgives af Aarhus Universitet og udkommer hver 2. mandag i semestermånederne.
Næste nummer udkommer 7. november.
Deadline for indlæg 31. oktober kl. 10.00.

Redaktion: Niels Juels Gade 84, 8200 Århus N
T: 8942 2330, e-mail: campus@au.dk

Ansvarshavende: Souschef Ingeborg Christensen.
T: 8942 2342; e-mail: ic@adm.au.dk

Abonnement: Et årsabonnement koster 150 kr.
Studerende ved Aarhus Universitet 100 kr.
Henvendelser vedr. abonnement rettes til Torben Johansen,
T: 8942 1108, e-mail: taj@adm.au.dk

Tryk: Avistryk Nord A/S

ISSN: 1604-1607

Anders Correll
Redaktør
T: 8942 2331
M: 2899 2235
ac@adm.au.dk

Helge Hollesen
Journalist
T: 8942 2332
campus@au.dk

Hans Plauborg
Journalist
T: 8942 2334
M: 2899 2234
hhp@adm.au.dk

Sys Vestergaard
Journalist
T: 8942 2335
M: 6020 2626
scv@adm.au.dk

Kasper Thaarup
Studertermedhjælp

Faldende basisbevillinger

Basisbevillingerne falder, mens projektmidlerne forventes at stige. Det reducerer universiteternes handlefrihed. Derfor foreslår rektor nu, at man justerer den nuværende overheadprocent på projektmidler fra 20 til 50-60 procent.

ØKONOMI

Beregninger fra Økonomiforvaltningen på Aarhus Universitet viser, at universitetet med det nuværende finanslovsforslag får ca. 42 mio. kr. mindre i basisbevillinger i 2006 sammenlignet med 2005. Videnskabsministeriet afviser, at der er tale om besparelser og henviser bl.a. til, at de studerende vil bestå flere eksamener og dermed give universitetet højere STÅ-indtægter.

Ingen reserve

– Faktum er, at vi skal spare 36 mio. kr. på de ordinære forskningsbevillinger i forhold til 2005. Dertil kommer, at vi også har et tab på husleje på 8 mio. kr., fordi staten har nedsat den procentdel, som universiteterne får til at betale husleje med, siger kontorchef Kirsten Skjødt fra Økonomiforvaltningen.

Der er selvfølgelig ting, som går op, og ting, som går ned, men fastholder vi vores nuværende aktivitetsniveau med den nuværende STÅ-produktion osv., så bliver det til 42 mio. kr., siger kontorchefen, der også har mere end svært ved at finde den reserve, som videnskabsministeren ved flere lejligheder har anbefalet universiteterne at bruge af.

– Vi har ikke nogen reserve. Det er gammel strøm, at universiteterne skulle have en milliardformue liggende. Efter vi i 2005 overgik til omkostningsbaserede regnskaber, er der ingen reserve, vi kan trække på. I hvert fald ikke hvis universitetet samtidig skal have en positiv egenkapital, siger Kirsten Skjødt.

Stigende aktivitetsniveau

Rektor Lauritz B. Holm-Nielsen forventer ikke, at faldet i basisbevilling er vil medføre et fald i aktivitetsnive-

auet – tværtimod.

– Regeringen er i gang med en budgetomlægning, hvor man vil flytte midler fra basisbevilling til de midler, vi skal konkurrere om. Vores basisbevilling bliver beskåret, men jeg forventer da, at der bliver forholdsvis flere penge at hente i fonde og lignende, siger rektor.

– Det er svært at sige, hvor meget der bliver at konkurrere om, men er det i nærheden af en halv milliard, så skulle Aarhus Universitet meget gerne hente i størrelsesordenen af 100 mio. kr., så vi kan tjene ind på gyngerne, hvad vi taber karrusellerne, plus noget mere, siger han.

Både Lauritz B. Holm-Nielsen og Kirsten Skjødt peger dog på, at færre basismidler betyder mindre handlefrihed til universitetet.

– Samtidig vil de nye projektmidlerhovedsageligt begunstige sundhedsvidenskab og naturvidenskab.

Overhead på 50-60 procent

For at sikre, at samfundet om 10, 20 og 30 år har et bredt funderet universitet, der også kan tilbyde forskning og undervisning i absolut topklasse inden for de områder, der lige nu ikke er begunstiget af fonde og lignende, foreslår Lauritz B. Holm-Nielsen, at man justerer den nuværende overheadprocent på projektmidler fra 20 til 50-60 procent. Det er et forslag, som Rektorkollegiet nu har båret videre til Videnskabsministeriet.

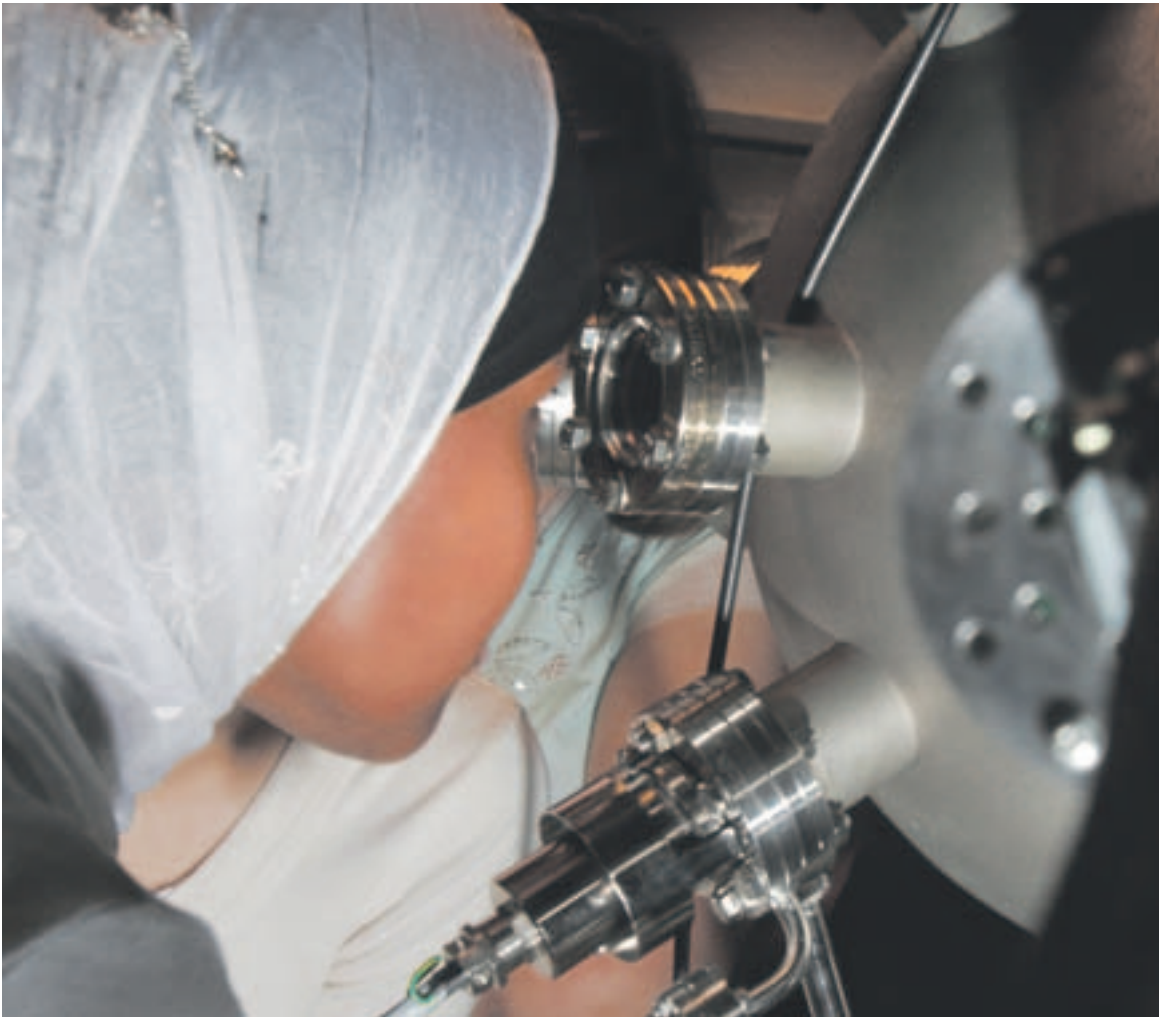
– Det er nødvendigt at analysere den nuværende overheadproblematik. En overheadprocent på 20 fungerer kun, fordi vi stadig har en forholdsvis stor basisbevilling. Med udsigt til faldende basisbevillinger er vi nødt til finde en overheadprocent, som matcher den nye realitet. Jeg kunne godt forstille mig 50-60 procent i overhead på projektmidler,

hvilket er væsentligt lavere end i f.eks. USA, hvor man konkurrerer om en væsentligt større procentdel af de samlede bevillinger.

– Lige nu er det sundhedsvidenskab og naturvidenskab, der trækker de store bevillinger, men det står jo ikke skrevet, at det også er dem, som skal genfinansieres via den tjente overhead. Overhead skal bruges til administration og alle de aktiviteter, der indgår i driften af universitetet. Men derudover skal en større overhead gå til at styrke videnopbygningen på de øvrige fakulteter. Får vi ikke den mulighed, så bliver regeringens reform en marginal reform, som ikke holder i længden, siger Lauritz B. Holm-Nielsen.

Anders Correll / ac@adm.au.dk

GYMNASIEELEVER HOLDER FERIE PÅ AARHUS UNIVERSITET

40 gymnasieelever fra hele landet oplevede i efterårsferien fysikforskningen på tættest hold. Arrangørerne bag Fysikshow havde fået lov til at invitere gymnasieeleverne indenfor i universitetets fysiklaboratorier, hvor de også selv skulle lave øvelser.

Jakob Mark/AU-foto

Bedst i Norden

Naturvidenskab i Århus klarer sig igen bedst blandt de skandinaviske universiteter i en international ranking.

Det er avisen *The Times Higher Education Supplement*, som for andet år i træk har lavet en top 100 over de bedste universiteter i verden inden for de forskellige grene af vi-

denskaben. 2375 forskere blev bedt om at rangordne universiteterne inden for deres felt, og sammenholdt med antallet af citationer fra hver institution har avisen udarbejdet en samlet rangliste.

Naturvidenskab i Århus ligger på en 47.-plads, mens det næstbedste skandinaviske universitet, Københavns Universitet, ligger på 49.-pladsen.

Igen i år dominerer amerikanske og engelske universiteter i toppen af listen. Cambridge University ligger igen på en suveræn 1.-plads fulgt af

Oxford University og Berkeley. Kun universitetet i Tokyo formår at klemme sig ind i den angelsaksiske dominans i top 10.

Inden for sundhedsvidenskab (biomedicin) placerer Aarhus Universitet sig som nr. 68 – 14 pladser lavere end sidste år. Det svenske Karolinska Institutet er langt foran på en 4.-plads godt pakket ind mellem Oxford og Stanford på ranglisten. Københavns Universitet er nummer 78. /hp

I audiens på Foulum

Aarhus Universitet fik 20 minutter til at redegøre for fremtidens samarbejdet med Danmarks JordbrugsForskning og Landbohøjskolen.

FUSION

– Når man indkalder en samarbejdspartner til et 20 minutters møde, så er det for at få afklaret nogle få facts. Det er ikke en drøftelse og langt fra en forhandling. Vi vil i hvert fald ikke bruge en masse kræfter på det, før vi har nogle reelle udmeldelser, siger rektor Lauritz B. Holm-Nielsen om Aarhus Universitets møde med det udvalg, som Videnskabsministeriet og Fødevareministeriet har nedsat til at se på en eventuel fusion mellem Danmarks JordbrugsForskning (DJF) og Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole (KVL).

Udvalget består af adm. direktør Asbjørn Børsting for Dansk Landbrugs Grovvareselskab (formand) og bestyrelsesformændene for KVL og DJF, henholdsvis Erik Bonnerup og Jens Kampmann. Udvalget skal aflevere sin rapport 1. december 2005.

– Vi har i dag et godt samarbejde med specielt DJF på Forskningscenter Foulum om forskning, uddannelse og om, hvordan vi implementerer forskningsresultaterne i samfundet, hvor vi bl.a. har investeret i forskerparken i Foulum. Der er tale om et samarbejde, som stille og roligt bliver udbygget, fordi der er mange gode grunde til at samarbejde, siger rektor med henvisning til den eksisterende samarbejdsaftale med DJF, som netop er blevet bekræftet for det kommende år.

– Det samarbejde kan selvfølgelig fortsætte, uanset om KVL fusionerer med DJF eller ej, men vi er da nødt til at overveje de enkelte aktiviteter afhængig af, hvilken løsning man når frem til, siger Lauritz B. Holm-Nielsen.

KVL til Århus

Flere politikere har i den seneste tid argumenteret for, at man skal flytte KVL til Jylland med en placering tæt på Foulum og Århus. Det er en tilbagevendende diskussion, som sidst var oppe i forbindelse med udflytningen af det daværende Statens Husdyrbrugsforsøg til Forskningscenter Foulum i starten af 1980'erne.

– Jeg tror, at der er mange, der har det som en politisk drøm eller mål at flytte KVL tættere på det jyske jordbrugserhverv, men det er nu lettere sagt end gjort. Vi har i Danmark ikke særlig stor effektivitet med hensyn til udflytning af statslige institutioner, siger rektor.

– Men skulle det ske, så vil det være oplagt at lægge det i tilknytning til Aarhus Universitet. Vi har biologi og sundhedsvidenskab, der ligger tæt op ad det, man beskæftiger sig med i moderne veterinær- og jordbrugsvidenskab, siger Lauritz B. Holm-Nielsen og peger på Skejby, hvor også Landbrugets Rådgivningstjeneste har til huse.

– Aarhus Universitet vil selvfølgelig være en meget aktiv, konstruktiv og åben medspiller i bestræbelserne på at sikre, at det store danske jordbrugserhverv kan få den videnbase, som man har brug for. Men et sådant tiltag kræver meget mere end 15-20 minutters drøftelse. Derfor ser vi nu frem til udspillet fra Børstingudvalget som en neutral, men nysgerrig observatør, siger rektor.

Udvalgets kommissorium er bl.a. offentliggjort på www.vtu.dk

Anders Correll / ac@adm.au.dk

Fakulteterne har fundet 52 kernefelter

Men forventningerne til den pålagte kortlægning af forskningen er små. Rektor mener, arbejdet er gået for hurtigt, og afviser, det kan bruges til at prioritere, hvilken forskning der skal have penge.

FORSKNING

I det landskab af kernefelter i dansk forskning, som Det Forskningspolitiske Råd (DFR) nu skal rulle ud på bordene i Videnskabsministeriet, har Aarhus Universitet budt ind med 52 områder. Men på universitetet er der ikke store forventninger til resultatet af den kortlægning, som videnskabsministerens rådgivere i forskningspolitik har taget initiativ til.

– Det har aldrig stået klart for mig, hvad det egentlig skal bruges til, og jeg tvivler på, at resultatet kan bruges til meget andet end at sige “nå”, siger dekan Erik Meineche Schmidt fra Det Naturvidenskabelige Fakultet, som har udpeget 12 kernefelter.

– Kernefelterne kan måske give nogle ideer til, i hvilken retning forskningsrådene skal melde ud i forbindelse med kommende bevilninger, siger dekanen, der afviser, at de kan bruges til en prioritering af forskningen.

Alle institutter er synlige
Det overordnede mål med DFR's initiativ er at finde metoder til at udpege forskningsområder, der skal have høj prioritet, og som giver argumenter for flere penge til dansk forskning. Derfor har fakulteterne udpeget etablerede og spirende kernefelter på grundlag af nogle fælles indikatorer for kvalitet. Men de har løst opgaven på meget forskellige måder.

– Vi kunne sagtens have valgt en række andre områder, men skulle hvert institut kunne ses, gav det

nogle naturlige begrænsninger, siger dekan Erik Meineche Schmidt. Han meldte ud med et forslag på baggrund af den selvevaluering af forskningen ved fakultetet, der fandt sted i foråret, og det havde institutlederne kun få justeringer til.

– På hvert af de otte institutter har vi valgt et afgrænset område, som det går godt for, samt fire spirende felter på mere tværgående områder i tilknytning til nogle af vores centre, forklarer dekanen på et fakultet, som er vant til at identificere kvalitet gennem forskernes peer review-artikler i internationale tidsskrifter og antallet af citationer – parametre, som netop indgår i de indikatorer, DFR stillede op.

Nyttig øvelse for humanister
Den tilgang er endnu ny blandt humanister, hvor de humanistiske fakulteter over en kam har svaret, at citationsindekser ikke er en relevant måde at opgøre humanistisk forskning på. Men lektor Peter Bugge, der er fakultetets prodekan for forskning, betegner det som en nyttig øvelse, at fakultetet og institutterne blev tvunget til at reflektere over, hvad de er særlig gode til.

– Hvis politikken er at skære ned i vores basisbevillinger og flytte flere forskningspenge ud i et konkurrence- og ansøgningssystem, må vi være klædt på til det, siger prodekanen, der betegner udhulingen af basismidlerne som dybt problematisk.

– Men når det er sagt, er det vigtigt, vi selv bliver i stand til at identificere, hvad der er værd at satse ekstra på.

Aktuelt har fakultetet udvalgt et

par brede felter blandt fem etablerede og lige så mange spirende kernefelter for at markere, at der er langsigtede stabile områder, som bare skal passes, som Peter Bugge udtrykker det. Han håber, at arbejdet med kernefelter kan resultere i nogle værktøjer, som i højere grad inddrager universiteterne i definitionen af, hvad der aktuelt især er værd at satse på.

Et samlet billede
Den sundhedsvidenskabelige forskning med tilknytning til Aarhus Universitet melder ind med ikke mindre end 22 kernefelter. Det skyldes, at fakultetet også har ansvaret for forskningen på universitetshospitalerne. Derfor omfatter kernefelterne både den kliniske forskning på sygehusene og den basale forskning ved fakultetet.

– Typisk bidrager flere institutter og sygehuse til samme kernefelt, forklarer dekan Søren Mogensen om de udvalgte områder, der samlet giver et billede af hele den sundhedsvidenskabelige forskning ved fakultetet og sygehusene.

– Havde vi valgt spidsområder ud, ville det have efterladt en beskrivelse af den øvrige væsentlige forskning. Vi har en forpligtelse til at være forskningsaktive og styrke inden for alle de kliniske felter. Derfor kan vi ikke bare satse på nogle få områder.

Søren Mogensen betegner arbejdet med kernefelter som et øvestykke, der tegner et første billede af det danske forskningslandskab.

– Hvis DFR vil gå videre med dette arbejde, håber jeg, man er blevet

klogere. Rådets udmelding var alt for løs, så jeg tror, det er begrænset, hvad der kommer ud af denne øvelse, siger dekanen.

På listen over kernefelter fra Aarhus Universitet er der også tre og fem kernefelter fra henholdsvis Teologi og Samfundsvidenskab.

Ujysk arbejde
– Det er gået for hurtigt med at udpege kernefelter, mener rektor Lauritz B. Holm-Nielsen, der er enig i behovet for et godt kort over forskningssamfundet, der kan bruges til at opstille pejlemærker og udstikke mål.

– Men så lad os gøre det ordentligt, siger rektor med henvisning til, at udpegningen af kernefelter skulle ske hen over sommeren.

KERNEFELTER

Et kernefelt er et område af dansk forskning, der forekommer særlig løfterigt med forskning af højeste internationale kvalitet. Det Forskningspolitiske Råd skelner mellem to typer kernefelter:

Nuværende, som er af uomtvistelig international eller national værdi, og vurderes til fortsat at være i fremdrift.

Spirende med synlig, men endnu ikke fuldt udfoldet betydning, som skal have et yderligere skub.

Rådet vil komme med bud på indikatorer, der kan bruges til at identificere kernefelter og give konkrete eksempler på kernefelter.

Projektet er første skridt i en proces, der skal gennemføres med to-tre års mellemrum.

Helge Hollesen / campus@au.dk

Et paradigmeskifte

FORSKNING

– Forskerne skal i offensiven og ikke hele tiden forsvare sig. Nu får de redskaberne, så de kan træde frem og sige: “Her er vi, og vi kan godt.”

Formanden for Det Forskningspolitiske Råd, Bruno Hansen, er ikke i tvivl om, at de mere end 400 kernefelter, rådet nu har samlet fra den danske forskerverden, bliver et vigtigt redskab, både når der skal deles penge ud til forskerne og som argument for flere penge til forskningen.

Kortlægningen af kernefelterne bygger på en række krav, der skal synliggøre forskningens kvalitet og gøre det muligt at prioritere de penge, der deles ud til forskerne.

– Det skal være muligt at sammenligne forskningen ud fra en målestok, hvor alle er enige om, hvad vi diskuterer, siger Bruno Hansen. Han vil have forskerne til at præsentere deres forskning på en måde, der kan forstås, og taler om et paradigmeskifte i forskningsmiljøerne.

Æbler og pærer
– Et kernefelt skal leve op til klare kvalitetskrav såsom antallet af peer review-artikler, hvor ofte de citeres, samfundsrelevans, samarbejde med erhvervslivet, internationalt samarbejde og forskeruddannelse. Det er en neutral metode, hvor alle kan komme til fadet og argumentere for, hvorfor det, de gør, er vigtigt for Dan-

mark, mener rådsformanden, der understreger, at meningen ikke er at sammenligne den humanistiske forskning med den naturvidenskabelige.

– Vi skal udvikle en metode, som ikke skal sammenligne æbler og pærer, men pærer og pærer, siger han.

Selv om der er forskel på, hvordan naturvidenskab og humaniora vægter de forskellige indikatorer, mener han, de er brugbare på begge områder.

– De kan bruges til at klargøre, hvad der foregår, siger han.

Men er han og rådskollegerne så blevet klogere?

– Vi er blevet klogere på at sammensætte tingene, så vi kan vurdere kvaliteten i forhold til et internationalt niveau. Nogle kerneområder kan være begrundet i nationale forhold, men det må man så argumentere for. I forbindelse med f.eks. forskeruddannelse er det vigtigt, at pengene falder der, hvor den bedste forskning foregår nationalt og internationalt, og det lægger op til en intern diskussion på humaniora.

– Vi håber, at også Aarhus Universitet tager metoden op. Den skal måske forfines og udbygges med andre indikatorer, men i konkurrencen om penge er den vejen til at komme frem med det, forskerne kan.

Helge Hollesen / campus@au.dk

Urimelige gebyrer

Studerterhusfondens fire kantiner skal betale mere i dankortgebyrer end store forretninger som Føtex, Bilka og Salling. Både DR og *Ekstra Bladet* har omtalt sagen, som helt konkret handler om, at de fire kantiner tilsammen skal betale over 25.000 kroner om året i dankortgebyr, hvor Bilka etc. betaler 10.000 kroner. Grunden er, at Studenterhusfondens fire kantiner ikke ligger på samme adresse.

– Nu skal vi betale 25.000 kroner i gebyrer for samlet 64.000 transaktioner. Til sammenligning slipper Bilka i Tilst, der må have en million transaktioner, med 10.000 kroner i gebyr. Det er urimeligt,

udtalte direktør for Studenterhusfonden Tom Ebbe Jakobsen i *Østjyllands Radio* den 18. oktober.

Ikke forringet service
Har man bare over 20.000 transaktioner pr. adresse, skal man betale maksimumsgebyret på 10.000 kroner pr. adresse, og det har Stakladen og kantinen i Nobelparken, mens fonden slipper med 2.700 kroner for henholdsvis kantinen i IT-parken og den lille kantine i Nobelparken.

De forholdsmæssigt høje gebyrer for forretninger med få transaktioner er en konsekvens af dankortforliget i foråret 2005.

– Det kommer ikke til at betyde, at vores kunder ikke får lov til at betale en bolle til 4,50 kroner med dankort. Den service fortsætter, selv om vi kunne spare penge, hvis vi havde færre transaktioner, lover Tom Ebbe Jakobsen.

Hæveautomat på universitetet
I øvrigt har Studenterhusfonden efter opfordring fra både studerende og ansatte taget initiativ til, at universitetet får sin første hæveautomat. Den bliver stillet op i forhallen til Stakladen og kan tages i brug fra 1. november. /scv

Moderne arkitektur præger
Sabanci Universitet,
der stod færdig i 1995.

Sabanci Universitet uden for Istanbul er et spejlbillede af det moderne Tyrkiet. Her kan man sige, hvad man vil – også om folkedrabet på armenierne – og landsfaderen Kemal Atatürk er forvist til et lille portræt i cafeteriet. Desuden er undervisningen mere tværfaglig end på Aarhus Universitet.

Universitetet, der tror på ytringsfriheden

REJSEBREV

Af Jens Rønn Pedersen

Hvorfor i alverden skal det hegn være der?

Hegnet omkring Sabanci Universitet uden for Istanbul er det første, der springer i øjnene, da jeg fra et bussæde for første gang ser det universitet, hvor jeg det næste år skal læse statskundskab. Hele universitetsområdet er omkranset af et gitterlignende hegn. Bag ved hegnet og springvandet oppe på bakken toner en aristokratisk paladslignende bygning frem.

Kontrasten til de grå og beskidte industribygninger, jeg har set på turen fra Istanbul til Sabanci, er slående.

Sabanci Universitet er på mange måder alt det, vi foragter i Danmark. Et dyrt, eksklusivt sted, hvor pengene styrer. Bedre bliver det ikke, da alle i bussen, inden vi kører ind i området, skal kontrolleres af en sikkerhedsvagt.

Hvad er de bange for? Terrorister? Landevejsrøvere? Eller er det mon kurderne eller armenierne?

Svaret viser sig at være hunde.

– For nogle år siden havde vi problemer med løsgående hunde på campus, som vi ikke vidste, hvor hørte til. Hegnet er altså kun et halvt meter højt. Det kan vist ikke holde nogen mennesker ude, forklarer rektor Tosun Terzioğlu med et smil, da jeg spørger ham om det “mystiske” hegn.

Sådan blev min første fordom afkræftet. Det skulle ikke blive den sidste.

Det gavmilde universitet

Sabanci Universitet blev grundlagt i 1995 af den generøse rigmand Sakip Sabanci, der til stor sorg for hele Tyrkiet døde for et par år siden. At

Sakip Sabanci var en gavmild mand, viser bl.a. den måde, hvorpå universitetet er opbygget. For nok er universitetet privat, og studiegebyret er på 11.000 dollars om året. Men det er ikke det samme som at sige, at man kan købe sig til en plads på universitetet.

Alle unge tyrkiske gymnasieelever, der ønsker at studere videre på et universitet, skal igennem en landsdækkende test. Over en million tager hvert år testen, og kun ca. 200.000 får en plads på et offentligt eller privat universitet, og det er kun topscorerne i testen, der får lov til at studere på Sabanci. Universitetet har det princip, at hvis du er dygtig nok, skal økonomien ikke afholde dig fra at gå på stedet. Således får 44 procent af alle bachelorstuderende udgifterne dækket af halve eller hele scholarships, som universitetet tildele, og hovedparten af de kandidatsuderende arbejder på stedet og får den måde finansieret deres studieplads. Det kan kun lade sig gøre, fordi Sabanci-familien hvert år giver 20 millioner dollars i velgørenhed til stedet.

Ytringsfriheden.

Et universitet kan aldrig leve i en osteklokke. Det vil altid være en del af det samfund, der omgiver det. Det er også tilfældet med Sabanci Universitet, hvor det bare træder tydeligere frem end f.eks. på Aarhus Universitet. I Tyrkiet er der stærke politiske kræfter, der trækker i hver deres retning: På den ene side de provestlige, der ønsker, at landet skal åbne sig, være en del af EU og begynde at se landets mindre positive fortid i øjnene. Heroverfor står de mere nationalistiske kræfter, som forsøger at bremse den proces.

Der er ingen tvivl om, på hvilken side Sabanci Universitet står. Universitetet er åbent, og enhver forsker kan frit sige, hvad han eller hun vil.

Seyyid Erdogan

Sabanci er et eliteuniversitet med under 3000 studerende.

Rektor Terzioğlu har flere gange offentligt forsvaret en af professorerne i historie, der har kaldt drabene på armenierne i 1917 for folkemord.

– Nogle gange er det hårdt, og du møder udfordringer. Men vi har valgt at være i front, når det gælder ytringsfriheden, og det er altid hårdt at være blandt avantgarden på et område, lyder hans korte kommentar til mit spørgsmål om, hvordan det er at skulle forsvare retten til at tale frit.

Hvordan skal man tyde det svar? Hvad er hårdt og hvordan? Er det sure læsebreve i aviserne, eller snak-

ker vi om trusler mod hans person? Det sidste kunne det sagtens være. Tyrkiets mest berømte forfatter, Orhan Pamuk, udtalte til en schweizisk avis i februar, at den tyrkiske stat dræbte over en million armeniere i 1917. For den udtalelse blev han truet med op til 3 års fængsel.

Hvor er Atatürk?

Når man har sin daglige gang på campus, ser man hele tiden små tegn på, at Sabanci unægtelig er et sted, hvor man kan ytre sig frit.

I det imponerede treetages informationscenter kan man f.eks. finde bøger om det armenske folkemord. Men det, der falder mest i øjnene, er faktisk det, man ikke ser. Hvor er billederne af Kemal Atatürk? Han grundlagde den tyrkiske republik i 1923, og et af hans ønsker var, at det nye Tyrkiet skulle følge trop med Vesten. Han indførte en sekulær stat, og for at distancere sig fra det gamle Osmanniske Rige blev Ankara det nye lands hovedstad og ikke Istanbul, fordi sidstnævnte repræsenterede det gamle rige. Atatürk er på alle måder Tyrkiets helt store nationale ikon, og overalt i Tyrkiet ser man store billeder af ham. Bare ikke på Sabanci. De er i hvert fald ikke umiddelbart at se. Kigger man nærmere efter, viser det sig, at der er billeder af ham, men ikke af den slags, hvor han fremstilles som et ikon. I cafeteriet er der et billede af ham, men det er sidestillet med andre billeder.

Det lyder måske som en banal forskel. Men i et land som Tyrkiet er det et stort skridt. I den tyrkiske forfatning står der, at man ikke må kritisere Atatürk, og man må således gå på listesko, hvis man vil udtrykke en holdning om ham, der strider imod den officielle holdning. Som udefrakommende kan det være svært at gennemskue, hvorfor der er så stærke følelser forbundet med Atatürk.

Men det står klart, at kritiserer man den tidligere statsleder, betyder det for mange mennesker hernede, at man sætter spørgsmålstegn ved hele den tyrkiske identitet.

Ideer mødes på kryds og tværs.

Jeg har kun haft undervisning på universitetet i tre uger og har derfor svært ved udtale mig skræmmet om, hvad jeg synes om undervisningen og niveauet.

Men jeg har dog opdaget, at universitetet i høj grad er kendetegnet ved forsøget på at være tværfagligt. Der er f.eks. ikke nogen institutter på Sabanci. I stedet har man samlet al samfundsvidenskab i en bygning, hvor alle arbejder sammen og mødes på kryds og tværs.

Alle studerende får også den samme etårige basisuddannelse, så alle får en fælles baggrund, og først efter et år begynder man at vælge, hvad man mere præcist skal læse.

– Vi satser på tværfaglighed, fordi ægte problemer ude i verden kræver, at man bruger viden fra flere forskellige discipliner, lyder rektors enkle forklaring på, hvorfor der satser så meget på tværfaglighed.

En sådan grad af tværfaglighed kunne måske gå ud over fordybelsen. Men det er ikke mit indtryk. Jeg tager en række fag, der også indrager viden fra psykologiens verden, hvilket jeg ikke har været vant til på Statskundskab i Århus. Det er meget inspirerende og gavner kreativiteten. Så hvis studerende i Århus skulle få lyst og mulighed for at komme herned, tror jeg godt, jeg tør anbefale det allerede nu, selv om jeg kun har været her kort tid.

Jens Rønn Pedersen læser statskundskab ved Aarhus Universitet.

Ingen poker uden penge

POKER

Poker kan godt være en overskudsforretning. Det er det for syv studerende på Aarhus Universitet, som *CAMPUS* mødte i forbindelse med DM i poker for studerende. Op mod 1000 spillere havde forsøgt at kvalificere sig til turneringen, så de syv er habile pokerspillere. Hvor god en forretning poker er for dem, er ingen af dem interesserede i at fortælle om.

– Jeg vil hellere spille poker end stå på en tankstation om aftenen, siger pokerfinalist Mikal Hansen fra Medievidenskab.

En halvtredser på højkant

Det skal ikke opfattes som en generel opfordring til at give sig i kast med poker for at sikre et fast supplement til SU'en. Nogle må nødvendigvis tabe penge, for at andre kan vinde dem. Man skal tænke sig godt om, hvor meget man har råd til at tabe, for den sandsynlighed er altid til stede.

Det er selvfølgelig fedt at vinde penge, men man skal spille for spillerskyld, påpeger flere af DM-finalisterne fra AU. Ofte spiller de selv poker med små indsatser – som på kollegierne, hvor indsatsen ofte er en halvtredser.

– Så er det rent økonomisk ikke værre end at gå i biffen. Det kan så vise sig at være bedre end at gå i biffen, for samtidig med at man har en underholdende aften, kan man ende med at få 100 kroner med hjem, siger pokerfinalist og klassisk arkæologi-studerende Claus Hurup, der har spillet poker i seks år.

På spørgsmålet, om han opfatter sig selv som ludoman, svarer han:

– Det er der mange, der spørger mig om. Jeg er begyndt at lave statistik over mit spil på nettet, og jeg vinder mere, end jeg taber, og det er da ikke slemt at være ludoman, så længe der er plus på kontoen, svarer han med et glimt i øjet og tilføjer:

– Jeg tror slet ikke, ludomaner spiller de små borde (lille indsats, *red.*), som jeg som studerende gør.

Bluff skal koste

Poker helt uden penge kan de færreste pokerspillere forestille sig. Pokerfinalist og nanoteknologi-studerende Ole Risum Jakobsen siger:

– Jeg ville ikke spille poker uden penge. Der skal være en konsekvens ved at blufte. Ofte spiller vi kun for en halvtredser, og det løber ikke løbsk.

På nettet er der muligheder for at spille poker med store og små indsatser, og det er op til den enkelte at vurdere sit talent i forhold til ens økonomiske formåen.

– Det kommer helt af sig selv, når man er på SU, at man ikke spiller med store indsatser, siger Ole Risum Jakobsen.

Pokerfjæset på prøve

Studerende har fået deres eget danmarksmesterskab i poker. Det er netop afholdt, og syv ud af 42 finalister kom fra Aarhus Universitet – og vinderen blev ...

DM I POKER

Øjnene skanner diskret det ene ansigt efter det andet i et påtrængende ønske om at aflure modstandernes pokerfjæs eller mangel på samme. De unge fyre ved de grønne borde har måske spillet poker mod hinanden på nettet uden egentlig at vide det, for der spiller de under dæksnavne som *black_star*, *skinnyfit*, *smoouch*, *sjakal1*, *wildbrain* og *bigghand*, men det er første gang, de sidder ansigt til ansigt, disse 42 studerende fra universiteter i hele landet, som hver især har kvalificeret sig til det første DM i poker specielt for studerende.

Kvalifikationsrunderne på nettet har allerede udraderet 950 andre pokerspillende studerende, så nu er det alvor. De 42 finalister er sat stævne i en café-kælder i København ved grønne filtbeklædte borde, mørklagte vinduer, rygning tilladt og fri bar på eget ansvar – 10.000 kroner er på spil.

Yatzy med kort

Det er spilleportalen *Expekt.com*, der har arrangeret dette DM for studerende. Der spilles Texas Hold'Em-poker, og det er gratis at deltage. Aarhus Universitet er godt repræsenteret med syv ud af 42 spillere; kun få af AU-finalisterne kender hinanden på forhånd. De læser på vidt forskellige studieretninger som nanoteknologi, molekylærbiologi, statskundskab, historie, medievidenskab og klassisk arkæologi, men en ting er fælles for dem. De er fascineret af poker.

Det siges om poker, at det tager to minutter at lære, men et helt liv at mestre. Det kan der bestemt være noget om, mener finalist og klassisk arkæologi-studerende på Aarhus Universitet Claus Hurup.

– Hvem som helst kan lære reglerne. Poker er som at spille yatzy med kort, men det er svært at blive god til. Jeg har spillet i seks år og har blandt andet øvet

mig meget i statistik for at lære at regne ud, om jeg kan tillade mig at jage det sidste kort – altså sandsynligheden for at få det i forhold til, hvad det vil koste. Det gik nu ikke ret godt for mig i dag, indrømmer han, lige efter at han som den første fra Aarhus Universitet må forlade turneringen med en placering som nummer 37.

Claus Hurup har spillet poker i seks år. Det startede med poker på kollegiet, og senere er han begyndt at spille på nettet, hvor mulighederne og antallet af spillere nærmest er eksploderet de seneste tre år. Derimod har han aldrig spillet en live-turnering som dette DM før.

– Det er noget helt andet. Der er en meget intens og spændt stemning her.

May the smart guy win

Efter tre timer er godt halvdelen af finalisterne ude, fordi de har formøblet de 8000 i jetoner, de har fået udleveret til at spille for. Fire af dem er AU-spillere, Claus Hurup, Morten Jessen-Hansen, Ole Risum Jakobsen og Mikal Hansen.

De sidste tre fra AU sidder nu ved samme bord og spiller mod hinanden og seks andre. Efter tre timer og fem minutters spil melder den ene af dem, Klaus Laursen fra Molekylærbiologi, "all in". Med andre ord, han satser alt, hvad han har – godt 14.000 i jetoner. Flere af modspillerne løfter lige en flig af deres kort igen, kigger på Klaus og rundt på de andre. En efter en siger fra, og Klaus kan uden at vise sine kort skrabe en god bunke jetoner til sig.

Ingen får nogensinde at vide – med mindre Klaus selv vælger at fortælle det – om han sad med de bedste kort. Klaus høver ikke vise sine kort, når de andre giver op før ham. May the best man win – i poker er the best man ikke nødvendigvis den spiller, der sidder med de bedste kort på hånden, men den spiller, der forstår at spille sine kort rigtigt. Gode som dårlige, og det er der, pokeransigtet kommer på prøve. Ikke mindst sådan en dag som dette DM, hvor mange af spillerne spiller

poker live første gang, og ellers er vant til at sidde bag computerskærmen og frit kunne udtrykke såvel bekymring som begejstring, når kortene gives.

Fra defensiv til offensiv

Som tiden går, bliver stemningen mere og mere intens. Forstærket af stigende tætthed af røg i lokalet og en mere og mere markant lugt af hurtigt galoperende svedpartikler. Traditionen tro klapper spillerne, hver gang endnu en modstander må forlade spillebordet, og der bliver kigget rundt for at holde sig ajour med, hvor mange der er tilbage i kampen om de 10.000 kroner.

Der bliver spillet noget defensivt. Det fornemmes, at den udbredte taktik er at håbe, at modspillerne en efter en udraderer sig selv ved at satse forkert, så man slipper for selv at gå offensivt ind i spillet. På den måde trækker spillet om de 10.000 kroner ud. Først efter fem timer er der et lille finalefelt på fire spillere tilbage. En af dem er fra Aarhus Universitet: Mads Panny, der læser statskundskab og engelsk.

Hele spillet igennem har han med egne ord ligget under middel i jetoner, også da han kommer til finalebordet, så han er selv lidt overrasket over, at han stadig er med. Men det afholder ham ikke fra pludseligt at gå i offensiven. Et par gange satser han alt, de andre satser med – til Mads Pannys store fornøjelse, for han vinder. Gode kort eller ej. Ingen ved det. Til sidst er der kun ham og en studerende fra Copenhagen Business School tilbage, Thomas Lindbjerg. Mads Panny har vendt en lille bunke jetoner til en stor og sidder i klar førerposition. Efter en offensiv udmelding fra Thomas Lindbjerg satser Mads Panny. På en otter og en nier sætter han hele sin pulje på spil. Thomas Lindbjerg har en tier og en knægt og dermed højere kort end Mads Panny, men intet er afgjort, før dealeren har lagt sine fem kort. Der kan opstå mange forskellige kombina-

DM I POKER FOR STUDERENDE

Der blev afholdt danske mesterskaber i poker den 15. oktober i København. 1000 havde forsøgt at kvalificere sig via indledende runder, kun 42 kom med til finalen. Efter fem timer med Texas Hold'Em-poker blev vinderen Thomas Lindbjerg, Copenhagen Business School.

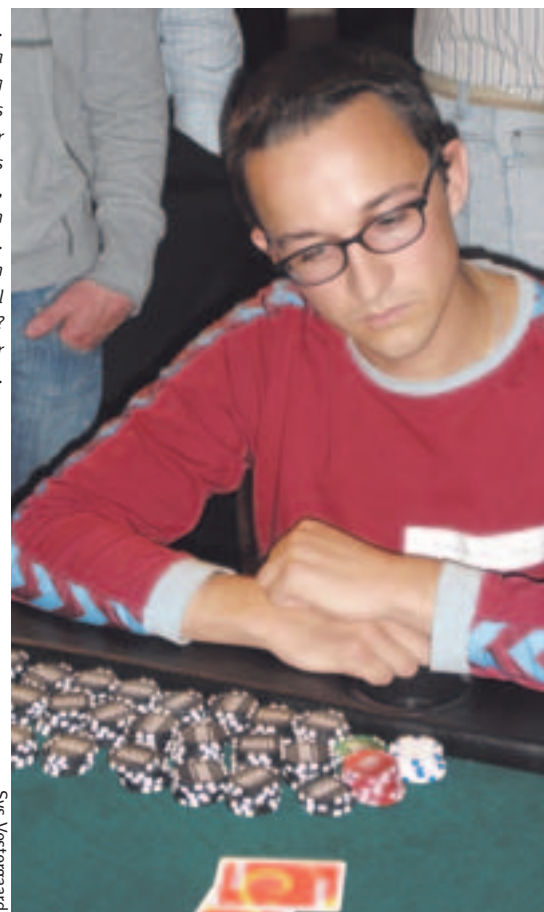
De syv deltagere fra Aarhus Universitet fik følgende placeringer:
Nr. 2: Mads Panny, statskundskab og sidefag i engelsk, har spillet i halvandet år
Nr. 9: Mark Hording, engelsk og samfundsfag som suppleringsfag, har spillet i et halvt år
Nr. 10: Klaus Laursen, molekylærbiologi, har spillet i halvandet år
Nr. 16: Mikal Hansen, medievidenskab, har spillet i et års tid
Nr. 23: Ole Risum Jakobsen, nanoteknologi, har spillet knap et år
Nr. 30: Morten Jessen-Hansen, statskundskab, har spillet i tre år
Nr. 37: Claus Hurup, klassisk arkæologi, har spillet i seks år

Kort om Texas Hold'Em:

Menes at være verdens mest spillede pokervariant. Hver spiller får to kort, og bagefter lægger dealeren fem kort på bordet, hvis ikke alle spillerne allerede har trukket sig. De spillere, der fortsætter, er afhængige af kortene på bordet, da vinderhånden er den spiller, som får den bedste kortkombination af sine egne og kortene på bordet. Mindsteindsatsen hæves løbende i løbet af spillet.

SIDSTE STIK.

Mads Panny fra Statskundskab og Engelsk på Aarhus Universitet sidder alene mod Thomas Lindbjerg i finalen, og skal tage en afgørende beslutning. Skal hele puljen sættes ind, eller skal der spilles defensivt? Mads Panny tager sig tid.

Sys Vestergaard

Sys Vestergaard

tioner, som kan give den ene eller den anden sejren.

Alles øjne rettes mod den grønne felt. Kortene kommer på bordet ... og de er på Thomas Lindbjergs side. En knægt viser sit ansigt, og det giver Thomas Lindbjerg et par med den, han selv har på hånden. Slaget er afgjort. Mads Panny må vinke farvel til de 10.000 kroner og får i stedet en flyrejse til en valgfri destination for sin andenplads.

– Det er fedt at spille live. Adrenalinet pumper rundt i kroppen, siger han få øjeblikke efter afgørelsen.

– Ærgrer det dig, at du ikke vinder, nu, hvor du faktisk endte med at sidde i klar førerposition?

– Det tænker jeg ikke over. Nej, det ærgrer

mig ikke, og jeg er sikker på, at min kæreste bliver rigtig glad for flyrejsen. Så får hun også noget ud af det, siger en lettere forstumlet Mads Panny, der forlader spillebordet efter godt fem timers intensiv poker.

Gavtyve og gentlemen

Det har været en sand mandeeftermiddag. Ikke en af de 42 finalister er af hunkøn, og det er ikke noget med, at DM i poker er kønsopdelt. Så hvad er det egentlig med poker, spørger CAMPUS’ udsendte – kvindelige – medarbejder rundt i flokken. Er det kun for gavtyve og gentlemen? Nej, siger fyr efter fyr, der kan fortælle om flere og flere pokerspillende piger fra deres kollegier eller omgangskreds. De mandlige finalister har uafhængigt af hinanden i stedet

Til DM i poker for studerende havde syv fra Aarhus Universitet kvalificeret sig til finalen, heriblandt Mark Hording (t.v.), der læser engelsk og samfundsfag som suppleringsfag, og Klaus Laursen, der læser molekylærbiologi. Det kræver ro og tålmodighed. Poker handler om at spille sine kort optimalt, men også om at læse modstanderne rigtigt. Bluffer de, eller sidder de virkelig med gode kort?

dette bud: Deres kvindelige medstuderende mangler et konkurrencegen, når der er større penge på spil. Tiden må viser, om det gæt holder stik. Det er planen, at der skal holdes et nyt DM i poker for studerende om et år.

Sys Christina Vestergaard / scv@adm.au.dk

Farligere end andre spil

Man kan godt spille poker uden at blive ludoman, men det er et stærkt afhængighedsskabende spil, advarer Center for Ludomani.

POKER

Der er penge i poker. Mange penge. Der er vindere som danske Gus Hansen, der er blevet verdenskendt i spillekredse efter bl.a. at have vundet World Poker Tour tre gange. Den 31-årige professionelle pokerspiller, kaldet “Dangerous Dane” og “Gatlig Gun Gus”, er i dag millionær takket være pokerspillet – en karriere, han tog hul på, efter han droppede ud af læreruddannelsen.

Og så er der tabere. Det er typisk dem, der møder op hos Center for Ludomani for at blive deres spilleafhængighed kvit.

Midt imellem er der en masse spillere, som spiller på et mere uskyldigt plan, og man er ikke nødvendigvis ludoman, fordi man spiller poker.

– Det minder om alkoholisme. De fleste kan også drikke, men der er bare nogle, der bliver alkoholister. Det samme gælder poker. Hvis du bliver hooket, så taber du så meget, både pen-

ge, job, familien – det hele. Du kommer helt derud, hvor du ikke kan mærke dig selv og kun kan tænke på poker, siger afdelingsleder Benedicte Ejlers fra Center for Ludomani i København, der behandler folk for ludomani.

Afhængighedsskabende

Hun understreger, at der er grund til at være ekstra på vagt over for poker.

– Poker er et farligere spil end andre, fordi det er et meget hurtigt spil. Det vil skabe rigtig mange afhængige. En hånd er spillet på 40 sekunder, og så ved du, om du har vundet eller tabt. Rigtig mange er startet med at vinde og tænker: Er det så nemt at tjene penge? Det er for fedt, og så bliver du mere og mere optaget af det, og pludselig er det sådan, at du bruger hele dit døgn på det, siger Benedicte Ejlers.

Ifølge forskningen i ludomani gælder det, at jo hurtigere gevinstgivende et spil er, jo mere afhængighedsskabende er det. Derfor er spilleautomater, der ligesom poker er meget hurtigt

En klub for det grå guld

Der er ofte blevet talt om det, og nu sker det. Seniorene ved Aarhus Universitet får deres klub.

Onsdag den 9. november bliver en mærkedag for de medarbejdere ved Aarhus Universitet, som har efterlyst et forum for “voksenkontakt”. Den dag afholdes stiftende generalforsamling i den første seniorklub i universitetets 77-årige historie.

Og der kan godt blive kamp om pladserne i Preben Hornung Stuen i Studenternes Hus. Godt 1000 seniorer har modtaget en invitation til generalforsamlingen, og initiativtagerne forsikrer, at de har en plan B, hvis generalforsamlingen skulle gå hen og blive et tilbødsstykke, så der vil med garanti være kaffe og kage til alle, der møder op.

– Vi håber naturligvis, at så mange som muligt melder tilbage, om de ønsker at deltage, så vi kan få en fornemmelse for fremmødet, siger to af initiativtagerne, tidligere bestyrer af Studenterhusfonden Birger Kaiser og tidligere dekan på Det Naturvidenskabelige Fakultet Karl Pedersen. Han er gået på pension, mens Birger Kaiser stadig er aktiv på universitetet, bl.a. som bestyrer af Feriefonden. De andre i initiativgruppen er Margit Ankerstjerne, Ken Geer og Elin Tveskov, der tidligere har arbejdet på henholdsvis Journalkontoret, Geologisk Institut og Institut for Statskundskab.

Gammel og vis?

Birger Kaiser og Karl Pedersen understreger, at både vedtægter for seniorklubben og dens navn skal fastlægges på det stiftende møde. Men initiativgruppen har alligevel dristet sig til at foreslå navnet Nestor. Det er hentet fra *Odysseen* og er betegnelsen på den ældste, som også bliver regnet for at være den viseste.

– Sådan tænkte de på Homers tid, uddyber Karl Pedersen. Birger Kaiser tilføjer, at han synes, navnet er rigtig godt.

Invitationen er sendt til alle ansatte over 60 år, både VIP’er og TAP’er, og til alle, som er fratrådt på grund af alder de sidste ti år. Birger Kaiser oplyser, at der er 500 pensionister på listen.

– Mange har efterlyst et forum, som kan være med til at sikre en kontakt til den gamle arbejdsplads. Det er der blevet talt om i årtier. Nu håber jeg, at folk kender deres besøgsestid og møder op fra starten, siger han.

Mange muligheder

Men hvad skal der så foregå i den nye klub?

– Se, det kan man ikke vide med sikkerhed endnu. Der kan blive tale om foredrag, fremvisning af nye institutter eller imponerende maskiner, deltagelse i universitetets mærkedage, sociale arrangementer eller fællesudflugter ... Det bliver op til den kommende bestyrelse at bestemme, hvad der skal ske. Vi har bare skubbet initiativet i gang, siger de to ildsjæle, som hævder, at de har tænkt sig at lade det blive ved det. De synes, at andre friske kræfter skal overtage projektet efter det stiftende møde.

Synnøve Ressem / synnove.ressem@ntnu.no
Synnøve Ressem er norsk journalist og på et to måneders erfaringsudvekslingsophold på AU

Der er stiftende møde i Aarhus Universitets nye seniorklub den 9. november kl. 15 i Preben Hornung Stuen

www.ludomani.dk

Sys Christina Vestergaard / scv@adm.au.dk

Jakob Mark/AU-foto

Musi

**Hans Buhl var så
de færreste 18-åri
Men jazzmusikken
søgte han ind på
Studieårene blev
interesse med de
form af et kursus**

Man kan ikke undgå at føle sig tryk i selskab med museumsinspektør på Steno Museet Hans Buhl. Det er noget med stemmen, den blide modulation, den dybe ro og de eftertænksomme pauser. Der er noget Thomas Vinding over stemmen, men i et lysere toneleje. Man lytter, men glemmer næsten at høre efter. Er det sådan en ro og tilsyneladende afklarethed, der kommer af at have indsigt i både naturen og musikken? Eller er det stemningen fra opvæksten i et muntert og trygt højskolemiljø, der har indlejret sig i hans personlighed?

– Jeg er vokset op i et meget stimulerende miljø på Haslev udvidede Højskole på Sydsjælland, hvor min far var forstander. Som barn og ung var jeg meget sammen med de unge voksne på højskolen, og det har jeg altid set som noget positivt. Der var gang i den med fester og arrangementer, men samtidig gjorde mine forældre meget ud af at skabe harmoniske rammer for familien, fortæller Hans Buhl over et veldækket morgenbord i hjemmet på Bragesvej i Åbyhøj.

Hans barnlige videbegær havde optimale vækstbetingelser i det sydsjællandske højskolemiljø.

– Jeg læste meget og tidligt, og min far tog mig med ud på gåture i skovene omkring Haslev. Det udviklede sig ofte til biologi- og fysiktimer, og i mørket om vinteren kiggede vi på stjernehimlen. Når vi kom hjem, fandt han bøger frem. Så kunne jeg selv læse videre om det, vi havde talt om. På den måde indpodede han mig en forestilling om, at hvis der er noget, man ikke ved, så er det altid godt at ty til bøgerne.

Som en anden polyhistor i barne-sko interesserede han sig også for musik og spillede klaver, fra han gik i fjerde klasse. Han byggede små krystalradioer, og i bøgerne læste han om de store sammenhænge i naturen, om teorierne og matematikken bag. Men nørd vil han ikke kalde den dreng, han husker.

– Jeg havde jo også mange jævnaldrende venner, og vi legede da udendørs, som drenge nu gør. Men jo, jeg læste meget. Det gjorde jeg.

Lærer Svennesen

Fysikundervisningen i folkeskolen levede ikke op til forventningerne. Men i gymnasiet blev det spændende. Der blev undervisningen varetaget af en nyuddannet kandidat, Svennesen, som tilmed spillede trompet.

– Han var et pædagogisk naturta-

Fysikeren fandt sit columbusæg

SERIE: EN FORSKER FORMES

Vælger man at blive forsker, eller er det snarere forskningen, der vælger en? I en interviewserie fortæller en række forskere på Aarhus Universitet om de personer, interesser og begivenheder, der har formet deres forskerkarriere.

begejstret for fysik, at han efter gymnasiet gjorde noget, og han vil prale af: Han købte sine lærebøger i faget. Han var også gået ham i blodet, og efter et højskoleophold i Musikvidenskab. Men lang søgen efter at forene den teknisk-naturvidenskabelige og den musisk-humanistiske interesse. Columbusægget viste sig i slutningen af 1980'erne i teknologihistorie.

lent. Faglig dygtig og med et stort menneskeligt overskud. Undervisningen var ikke specielt usædvanlig. Det var den klassiske videnskabsinterner tradition, hvor lærebøgerne var fyldt med grafer og formler og stort set ingen billeder. Hvis man ikke havde interessen på forhånd, var de sikkert forfærdelige. Men jeg kunne godt lide dem, og da jeg blev student, købte jeg dem, fortæller Hans Buhl.

Han spillede masser af musik i gymnasiet, både jazz og rock, og lærer Svennesen kom med i et jazzorkester, som kom til at hedde Svennesen Oktet.

– Det betød, at han også var med på et venskabeligt plan. Det var nok lidt usædvanligt, men han formåede alligevel at bevare sin autoritet i undervisningen.

Til gengæld fik den unge lærer også sået tvivl i hovedet på sin unge elev. Efter gymnasiet vidste Hans Buhl ikke, om fremtiden tilhørte fysikken eller musikken. Men et højskoleophold afgjorde sagen til fordel for musikken.

– Det ophold var en af de store læringsoplevelser i mit liv. Jeg havde aldrig lært om musik, kun spillet det, men på få måneder fik jeg sat musikteorien nogenlunde på plads. Jeg kunne ganske vist læse noder, men nu forstod jeg også de større teoretiske sammenhænge i musikken, og jeg har altid haft det sådan, at jeg gerne vil forstå teorien og mekanismerne bag det, jeg beskæftiger mig med. Det er kun med til at gøre oplevelsen større. Bohrs komplementaritetsbegreb er blevet illustreret med, at man ikke både kan opleve og analysere på én gang, og det er nok rigtigt, at man ikke både kan sidde med partituret og pille et stykke musik i enkeltdele for at analysere det og samtidig få den fulde oplevelse af det. Til gengæld har jeg tit oplevet, at et stykke musik, jeg har analyseret og kender ud og ind, har givet en større lytteoplevelse bagefter.

To kulturer

Der var meget socialt liv på Musikvidenskab i 1982. Studieordningen fra 70'erne var en udløber fra 68. Hans Buhl fik blandt andre en lærer, der gjorde meget ud af, at de piger, der ikke var socialiserede til at spille musik, også fik en chance. Niveauet var ikke det højeste. Hans Buhl kedede sig lidt og fandt efterhånden ud af, at det var sjovere at spille musik end at skrive om det. Så han skiftede til fysik. Det var et kulturchok.

– På Fysik sad man 200 mennesker i et auditorium. Efter den første time var de ti skydetavler tværet til med formler. Så gik man hjem. Jeg var ved en fejl blevet placeret på et mat-fys-hold, et såkaldt munkehold, fordi der kun var drenge. De fleste kom lige fra gymnasiet, og de bevægede sig i et ret lille univers. Jeg er ikke sikker på, at jeg havde holdt til det, hvis jeg var begyndt på Fysik. Nu havde jeg trods alt etableret et netværk på Musik, og jeg var ude at spille flere aftener om ugen. Det holdt mig i live.

Bedre blev det, da han kom over på fysik-kemi-holdet. Her var der i det mindste nogle piger til at skabe lidt stemning, og her mødte han også den lærer, der skulle få stor betydning for hans akademiske karriere.

– Jeg fik Henry Nielsen (i dag lektor ved Steno Institut, *red.*) som lærer, og han repræsenterede det brede blik på fysikken, jeg godt kunne lide. Jeg syntes, fysikken var dødspændende, men ikke tilfredsstillende i sig selv. Under mit højskoleophold før universitetet havde forstander Frederik Christensen holdt foredrag om bl.a. Alvin Tofflers bog *Fremtidschok*, og da blev det klart for mig, at min egentlige interesse var spørgsmålet om, hvordan udviklingen inden for naturvidenskaben påvirker den måde, vi er sammen på som mennesker. Altså de mange brudflader, hvor naturvidenskaben og teknikken griber fat i vores liv. Det var også Henrys interesse, så vi snakkede meget i pauserne.

Columbusægget

Men han var stadig i tvivl: fysik eller musik? Hvad skulle være det bærende?

– Jeg havde store skrupler over, hvad jeg skulle gøre til hovedfag, husker han.

Med begge fag kunne man blive gymnasielærer, og det var ikke så afskrækkende endda. På den anden side trak højenergifysikken og et arbejde på CERN i Schweiz, hvor han et år var sommerstudent.

– Jeg havde bare en fornemmelse af, at hvis jeg skulle satse på det, ville det kræve en dedikation, som ville forhindre mig i at spille musik. Det var jeg ikke villig til. På et tidspunkt tog jeg et valgfrat kursus i teknologihistorie, som Henry Nielsen og Keld Nielsen (nuværende institutleder på Steno Institut, *red.*) holdt, og det blev virkelig columbusægget. Der nåede enderne sammen. Jeg så mu-

ligheden for at arbejde med naturvidenskaben og teknologien gennem en humanistisk tilgang, siger Hans Buhl.

Afklaringen gav ny energi, og Hans Buhl blev ph.d.-studerende med et projekt, der trak linjer tilbage til barndommens fascination af radioteknologi.

– Projektet kom til at handle om den danske opfinder Valdemar Poulsens opfindelse af kulbuesenderen i begyndelsen af forrige århundrede og om, hvordan den teknologi fik

jeg musikken, og jeg havde bestemt, at uanset hvor travlt jeg havde, ville jeg spille musik ved siden af. Nogle gange kunne jeg næsten ikke komme af sted, og det stressede mig meget, at jeg havde taget den beslutning. På den anden side oplevede jeg aldrig, at jeg tog stresset hjem, når jeg så havde spillet. Musikken har altid reddet mig, siger Hans Buhl.

En stilling til højrebenet

Med specialiseringen inden for videnskabs- og teknologihistorien var

Det var jo også en lukket verden at være ph.d.-studerende. Når man arbejder meget intenst med én ting i tre år, er der andre aktiviteter og personlige egenskaber, der bliver nedtonet. Heldigvis havde jeg musikken.

forskellig udbredelse i Danmark og en række andre lande. Jeg var så heldig, at enken til Valdemar Poulsens makker, P.O. Pedersen, kort forinden havde doneret sin mands efterladte papirer til Institut for Videnskabshistorie, så jeg stod pludselig med 20 hyldemeter papirer lige fra personlige breve til firmaregnskaber og notesbøger med forskningsresultater. Det var helt fantastisk at sætte sig ind i og meget afvekslende. Om formiddagen kunne jeg sidde og studere tekniske artikler og elektriske diagrammer for derefter at sætte mig til at læse de personlige breve og notesbøger og på den måde få et indblik i, hvorfor han handlede, som han gjorde. Jeg sad med hele mandens professionelle karriere i hånden.

– Men det var jo også en lukket verden at være ph.d.-studerende. Når man arbejder meget intenst med én ting i tre år, er der andre aktiviteter og personlige egenskaber, der bliver nedtonet. Heldigvis havde

Jakob Mark/AU-foto

drømmene om både gymnasiet og CERN skudt i baggrunden. Stillingerne for videnskabshistorikere har aldrig hængt på træerne, men Hans Buhl var heldig. Som ph.d.-studerende var han involveret i opbygningen af Steno Museet, der åbnede i 1994, og stort set samtidig med at han afleverede sit ph.d.-projekt, var der en stilling ledig som inspektør på museet.

– Jeg betænkte mig ikke ret mange gange, da jeg blev opfordret til at søge den. En stilling, der indebar både forsknings- og formidlingsforpligtelser inden for mit fag, ja, den lå lige til højrebenet.

Som museumsinspektør har han blandt mange andre særudstillinger stået bag en, der står ham særligt nær, nemlig den om musikkens forhold til matematikken og fysikken. Hvis "opdagelsen" af teknologihistorien var columbusægget, var den udstilling "udforskningen" af landet mellem de to kulturer – den humanistiske og den naturvidenskabelige.

I dag er det især arbejdet med planerne om et nyt Inspiratorium i forbindelse med Steno Museet, der optager Hans Buhl.

– Jeg håber, at vi med Inspiratoriumet kan skabe interesse for naturvidenskaben blandt mennesker, der ikke troede, de var interesserede i den. Vi skal forsøge at kombinere traditionen for oplevelsesorienterede science centre med en mere traditionel museumstradition.

– Det handler om folkeoplysning, og her tror jeg, vi kan lære af folke-

Hans Plauborg / hhp@adm.au.dk

En revideret udgave af Hans Buhls ph.d.-afhandling Buesenderen er netop udkommet som bog på Aarhus Universitetsforlag.

Redigeret af Helge Hollesen

FELLOW OF THE AMERICAN PHYSICAL SOCIETY

Status som Fellow af ovennævnte selskab overgår kun få medlemmer, men nu kan lektor Jeff Hangst, Institut for Fysik og Astronomi, smykke sig med den titel. Udnævnelse til Fellow er en anerkendelse af medlemmer, som har præsteret original forskning og publicering eller har ydet innovative bidrag til anvendelse af fysik i videnskab og teknologi. Hver ny Fellow udnævnes efter omhyggelig review, anbefalinger og yderligere review fra American Physical Society-fellowship-komiteen. Endelig skal American Physical Society Council også give sin godkendelse.

NÅR BLODET STØRKNER

Overlæge dr.med. Jørgen Ingerslev er udnævnt til klinisk professor i hæmostase (blodstørkning) og trombose (blodpropdannelse) ved Aarhus Universitet. Jørgen Ingerslev forsker i blodets størkning og de variationer i størkningen, som på den ene side kan give anledning til blodningsproblemer og på den anden side tilbøjelighed til blodpropper.

Jørgen Ingerslev har siden 1988 været leder af Center for Hæmofili og Trombose, Skejby Sygehus, som undersøger og behandler patienter med blødersygdomme og blodpropper. Det kliniske professorat er tilknyttet Jørgen Ingerslevs overlægestilling ved Klinisk Biokemisk Afdeling, Århus Universitetshospital, Skejby Sygehus.

MEDIER OG POLITIKERE

Hvorfor er flygtninge og indvandrere blevet et så vigtigt politisk emne i Danmark, men ikke i Sverige, og hvad betyder emnets centrale rolle i valgkampene for de politiske beslutninger?

Det er spørgsmål af den type, Christoffer Green-Pedersen søger svar på i sin forskning ved Institut for Statskundskab, hvor han netop er udnævnt til professor med særlige opgaver i offentlig politik.

Den 35-årige professor forsker i, hvordan den politiske dagsorden fastsættes i et

samspil mellem partier, vælgere og medier, og hvilke konsekvenser samspillet har for den politiske beslutningsproces.

Medierne fremhæves ofte som dem, der sætter dagsordenen, men partierne har ifølge Christoffer Green-Pedersen selv stor kontrol over, hvad der debatteres i medierne.

– Det er faktisk svært for medierne at sætte den politiske dagsorden. Historierne dør for dem, når politikerne ikke kan se den politiske gevinst ved at lege med, siger Chri-

stopper Green-Pedersen, der i foråret fik en bevilling på godt 2,7 millioner fra Forskningsstyrelsen til et tre-årigt forskningsprojekt. Her indgår analyser af en række enkelt-sager i pressen og komparative studier af behandlingen af politiske emner i andre lande.

Christoffer Green-Pedersen blev i 1997 kandidat i statskundskab ved Aarhus Universitet, hvor han også erhvervede sin ph.d.-grad i 2001. Siden 2000 har han været ansat som først adjunkt og siden lektor ved Institut for Statskundskab.

KRÆFTENS STAMCELLER

Fokus i de seneste års kræftforskning har bl.a. rettet sig mod kræftstamceller, som ikke påvirkes af konventionel kræftbehandling. De er derfor årsag til, at sygdommen også kan bryde i gennem efter behandling.

Overlæge, dr.med. Hans E. Johnsen, der er nyudnævnt klinisk professor i hæmatologi ved Aarhus Universitet, sigter i sin forskning derfor mod at kunne identificere de gener og proteiner i stamcellerne, som kan være mål i den fremtidige behandling af kræftpatienter.

Hans E. Johnsen er overlæge ved Hæmatologisk Afdeling, Århus Universitetshospital, Aalborg Sygehus og har tidligere været professor i eksperimentel hæmatologi ved Københavns Universitet, Herlev Amtssygehus, hvor han har oparbejdet en internationalt anerkendt forskergruppe med et netværk inden for knoglemarvskræft med stærk fokus på internationalt samarbejde.

Hvordan kan piger og yngre kvinder bevare frugtbarheden, efter de har været gennem kemoterapi og strålebehandling for kræft? lyder et af de spørgsmål, overlæge Erik Ernst i de seneste fem år har søgt svar på i sin forskning ved Skejby Sygehus. Den fortsætter han nu med titel som professor i reproduktionstoksikologi. Han vil dog stadig fungere halv-

tids i stillingen som overlæge ved gynækologisk-obstetrisk afdeling på Skejby Sygehus.

– Kombinationen af forskning og hospitalsgerning vil give mig mulighed for at fastholde og udbygge min forskning, forklarer den 50-årige professor, der sammen med sin forskningsgruppe også undersøger, hvordan tungmetaller indvirker på mænds evne til at få børn.

Erik Ernst blev cand.med. fra Aarhus Universitet i 1984 og tog sin ph.d.-grad her i 1995. Erik Ernst holder tiltrædelsesforelæsning torsdag den 27. oktober kl. 15 i Store Anatomisk Auditorium, bygning 1232, Universitetsparken i Århus. Her vil han tale om human frugtbarhed ud fra en reproduktionstoksikologisk synsvinkel.

UDDANNELSESPRÆSIDENT

Professor Anders Foldspang fra Aarhus Universitet er netop tiltrådt som præsident for mere end 70 europæiske uddannelser inden for folkesundhedsvidenskab.

ASPHER (Association of Schools of Public Health in the European Region) arbejder for at evaluere og udvikle kvaliteten af uddannelserne og er ved at afslutte et større øst-vest-projekt vedrørende udvikling af 20 folkesundhedsvidenskabelige uddannelser i Øst- og Cen-

traleuropa. Foreningen arbejder også på at skabe et internationalt akkrediteringssystem for MPH-uddannelser, lige som der er skabt en fælleseuropæisk folkesundhedsvidenskabelig mastergrad, European Master of Public Health, EMPH. Den skal medvirke til at øge udvekslingen af studerende og lærere inden for folkesundhedsvidenskab og som konsekvens heraf også øge de færdiguddannedes mobilitet på det internationale arbejdsmarked.

10 nye professorer til vækstområde

Århus Amt er med til at betale ingeniørprofessorater.

10 professorer plus en række forskerstillinger skal i de kommende år styrke platformen for det teknisk-videnskabelige forskningsmiljø i Århus. Aarhus Universitet og Ingeniørhøjskolen opretter stillingerne i et samarbejde med Århus Amt, der har fundet penge til projektet i sin pulje til regional udvikling. Amtets erhvervsudvalg vil med sit bidrag på 10 millioner kr. styrke relationen mellem erhvervsliv og forskning.

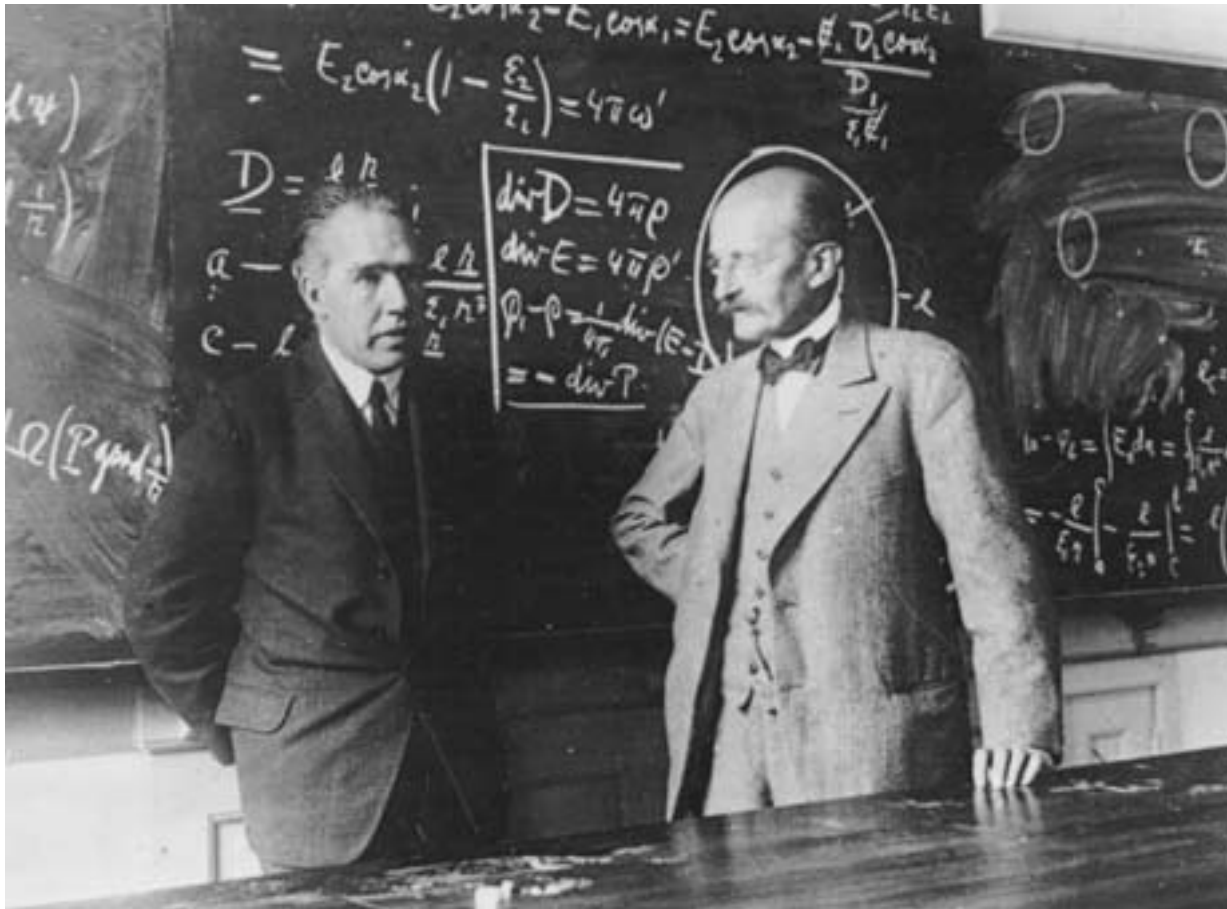
– Det er et initiativ, som foregriber arbejdet i den kommende midtjyske region, hvor en af kerneopgaverne bliver at skabe forudsætningerne for vækst og udvikling. I den sammenhæng er det afgørende, at vi på det tekniske område har et stærkt fagligt miljø, som kan komme hele den midtjyske region til gode, siger amtsborgmester Johannes Flensted-Jensen (S).
Satsningen på det teknisk viden-

skabelige miljø styrker de civilingeniøruddannelser, som universitetet for et par år siden fik tilladelse til at oprette. Det samlede budget er på 75 millioner kr. Der er afsat ca. 40 mio. kr. til den første fase, hvor omkring halvdelen af professoraterne besættes. Aarhus Universitets Forskningsfond forventes at yde 14 mio. kr., Ingeniørhøjskolen bidrager med 5 mio. kr. og fra universitet kommer der ca. 10 mio. Hensigten er at få staten

inddraget i projektets anden fase.
– Med dette initiativ har vi nu en enestående mulighed for at begynde opbygningen af flere stærke forskningsmiljøer, og for at uddanne flere og bedre ingeniører, siger dekan Erik Meineche Schmidt fra Det Naturvidenskabelig Fakultet.
Projektet forventes i de kommende fem år at føre til øget søgning på regionens diplomingeniør-uddannelser og mere end 200 nye civilingeniørstuderende årligt

Flere samarbejdsprojekter mellem erhvervsliv og uddannelserne og en større andel i forskningsbevillinger indenfor teknisk videnskab er andre sidegevinster.

Stillinger bliver besat snarest muligt, og de faglige aktiviteter forventes at begynde i løbet af 2006.

Niels Bohr og den tyske fysiker Max Planck i auditoriet på Niels Bohr Institutet i 1930. Max Planck lagde navn til Plancks konstant, som spillede en stor rolle i Bohrs atomteori.

Et unikt værk

De første to bind af et nyt firebindsværk, **Dansk Naturvidenskabs Historie**, udkommer onsdag den 26. oktober. Det er første gang, 1000 års naturvidenskab i Danmark er kortlagt kronologisk, og at samfundsudviklingen ses fra naturvidenskabens synsvinkel.

HISTORIESKRIVNING

Der er skrevet en masse værker om litteraturens historie; kunstens, kirkens, sportens, arkitekturens, filosofiens, mediernes og mange andre institutioners og fænomeners historie. Men aldrig er der begået et samlet dansk værk over naturvidenskabens historie og dens indflydelse på landets kulturelle og samfundsmæssige udvikling. Det råder et nyt firebindsværk, *Dansk Naturvidenskabs Historie*, nu bod på.

Det giver sig selv, at med naturvidenskabelige personligheder som Brahe, Bohr, Ørsted og Rømer er der i Danmark skrevet en hel del om naturvidenskab, men det har været i form af biografier eller med fokus på en særlig periode, et afgrænset tema, fag eller en institution. Ambitionen med *Dansk Naturvidenskabs Historie* har været at kortlægge, hvilken rolle naturvidenskabens har spillet i Danmark gennem tiden, og ved at skabe et overblik over århundreders udvikling er nye sammenhænge trådt frem.

– Værket er mere end et overblik. Der er sammenhænge på tværs og udviklingslinjer, der først er blevet synlige, fordi vi har lavet det store overblik. Det kan være udviklingstendenser på tværs af århundreder og fag, som for eksempel kirken og religionens rolle. Den er meget stærk i 1600-1700-tallet, men i starten af det 20. århundrede bliver kirken helt koblet fra, siger professor Helge Kragh fra Afdeling for Videnskabshistorie på Aarhus Universitet.

Værket har desuden efterstræbt at skildre, hvad der har påvirket naturvidenskabens udefra. Udefra dækker både over interne nationale påvirkninger og international indflydelse.

– Værket adskiller sig fra andre værker af sin

art, fordi det har et meget internationalt perspektiv. Det beskriver ikke Danmarks historie på området isoleret set. Det vil ikke give mening, for der er kommet folk udefra, og danske forskere er rejst ud. Danmark er i denne sammenhæng kun et lille land i en stor verden, siger Helge Kragh.

Overraskende kilder

Han har ledet tilblivelsen af firebindsværket sammen med lektor Henry Nielsen, der også er på Afdeling for Videnskabshistorie, og lektor Peter C. Kjærgaard fra Afdeling for Idéhistorie, også Aarhus Universitet. De tre har fungeret som forfattere og som redaktører for en større gruppe af forskere og studerende, der har leveret til kapitler, andre har stået for videnindsamling og -produktion.

Værket samler eksisterende viden, men en del ny forskning har også været nødvendig. Her har der været hjælp at hente i overraskende kilder.

– Til de første to bind, der tilsammen dækker naturvidenskabens frem til 1850, har en af de bedste kilder været litteraturhistorier, hvor der er store detaljerede beskrivelser af naturvidenskabelige fænomener eller personer. Forfatterne har ikke haft den nødvendige indsigt i naturvidenskabens, men man har beskrevet det nøjternt, siger Helge Kragh.

– Andre kilder til de efterfølgende bind har været skønlitteraturen eller kunsthistorien, for det er de mest overraskende steder, naturvidenskabens har spillet en rolle. F.eks. var Johs. V. Jensen meget interesseret i darwinisme. Forskellen mellem litteraturhistorierne og *Dansk Naturvidenskabs Historie* er, at de ser naturvidenskabens som objekt for litteraturen, hvor vi

ser, hvordan naturvidenskabens har påvirket litteraturen, supplerer Peter C. Kjærgaard.

Det pålideligste værk

Ideen til *Dansk Naturvidenskabs Historie* opstod i samspil mellem Henry Nielsen og Helge Kragh i 2000, og i oktober 2000 blev der sendt en ansøgning til Carlsbergfondet. Herfra kom der to måneder senere en bevilling på seks millioner kroner. Projektet blev sat til at vare fem år, og den deadline er overholdt.

Til spørgsmålet om, hvorfor der ikke tidligere er skrevet en historiebog med særligt fokus på naturvidenskabens, svarer Henry Nielsen:

– Det kan man da godt undre sig over, for det har manglet. Men omvendt er det et stort arbejde, og vores fordel har været, at vi som det eneste sted i landet har en afdeling for videnskabs-historie og en afdeling for idéhistorie, og de arbejder oven i købet godt sammen.

– Vi har skabt et unikt værk og et autoritativt værk, som ingen konkurrenter har. Vi forventer, det kommer til at stå på hylderne i mange år som det pålideligste værk, når man vil vide noget om naturvidenskabens historie i Danmark. Vi regner med, det vil blive brugt af journalister og undervisere på mange niveauer, forhåbentlig også af politikere, men den overordnede målgruppe er “den oplyste og interesserede borger”, fastslår han.

Dansk Naturvidenskabs Historie

Bind 1: *Fra Middelalderlærdom til Den Nye Videnskab, ca. 1000-1730*, red. Helge Kragh

Bind 2: *Natur, Nytte og Ånd, 1730-1850*, red. Helge Kragh

Bind 3: *Lys over Landet, 1850-1920*,

red. Peter C. Kjærgaard

Bind 4: *Videnskab uden grænser, 1920-1970*,

red. Henry Nielsen og Kristian Hvidtfelt Nielsen

Bind 1 og 2 udkommer 26. oktober

Bind 3 og 4 udkommer i foråret 2006

Ca. 2000 sider

Kr. 500,- pr. bind.

Pris ved samlet bestilling kr. 1500,- kr. ,

Aarhus Universitetsforlag www.unipress.dk

Krig
– dens legitimitet i religion og politik
Bo Kristian Holm (red.)
164 sider, 179 kr., Forlaget Anis

Danmark er i krig. Uanset politisk holdning kalder en sådan markant ændring af dansk udenrigspolitik på grundige og principielle overvejelser om krigens legitimitet.

Bogen, der er redigeret af lektor Bo Kristian Holm fra Afdeling for Systematisk Teologi, Aarhus Universitet, fokuserer på den legitimering af voldsanvendelse, som finder sted i spændingsfeltet mellem religion og politik. Artiklerne samler sig om begrebet “retfærdig krig” og belyser, hvordan “krigsproblemet” udfoldes og varetages i såvel katolsk som protestantisk kristendom, i islam, i international ret og i moderne samfundsvidenskab.

Eksamen

Trine L. Gandil

72 sider, 75 kr., Forlaget Samfundslitteratur

Hvad betyder selvstændig fremstilling? Hvordan får man sagt det, som eksaminator og censor ved meget bedre? Og hvordan kan man regne ud, hvad der bliver spurgt om til eksamen?

Bogen, der henvender sig til studerende på korte, mellemlange og videregående uddannelser, redegør gennem konkrete eksempler for spørgsmål som: sammenhængen mellem eksamensformål, studieordninger og karakterskalaen, den akademiske fremstilling, prøveformer, forberedelsesfasen, praktiske eksamensforhold og nervøsitet.

RvT 46

Tema: Kognition

119 sider, 98 kr.

Kognition er en tværvideenskabelig bølge, og religionsvidenskabens er også “ramt”. Kognition drejer sig om tænkning, forståelse og hukommelse, og det seneste nummer af RvT (Religionsvidenskabeligt Tidsskrift) ser på, hvordan den kognitive religionsforskning udfordrer feltet og kaster nye ideer af sig. Udfordringen fra kognitive doktriner er skabelsen af en fælles verdenscivilisation.

Baha'i and Globalisation

Margit Warburg m.fl. (red.)

309 sider, 298 kr., Aarhus Universitetsforlag

Bogen samler et udvalg af de betydeligste internationale forskere inden for Baha'i-religionen. I 15 artikler analyseres Baha'i ud fra et globaliseringsperspektiv, idet religionen opstod samtidig med globaliseringsens gennembrud sidst i 1800-tallet, og fordi en af dens vigtigste doktriner er skabelsen af en fælles verdenscivilisation.

Bogen er et resultat af det danske RENNER-projekt (REsearch Network on the study of NEW Religions), der har eksisteret siden 1992.

MEDDELSER

Se alle opslag i fuld længde på www.au.dk/meddelelser

Redigeret af Journalkontoret,
Den Centrale Administration, Ndr. Ringgade 1, 8000 Århus C, tlf. 8942 1151.
Deadline for Meddelelser onsdag kl. 12.00 i ulige uger – 10 dage før udgivelse.
Journalkontoret forbeholder sig ret til – i den trykte avis – at forkorte opslagene med henvisning til, hvor der kan indhentes yderligere oplysninger.
Opslag/annoncer sendes i wordformat til: meddelelser@au.dk
Se deadlines på www.au.dk/da/adm/journal/meddel/

DOKTORGRADEN

Konferering
SUN
Det Sundhedsvidenskabelige Fakultets Akademiske Råd har på sit møde den 10. oktober 2005 konfereret den medicinske doktorgrad til 1. reservelæge **Jens**

Mogensen, ph.d. for afhandlingen “Hypertrophic, restrictive, and dilated cardiomyopathy: Clinical and genetic investigations of hereditary sarcomeric protein diseases”.

PH.D.-GRADEN

Forelæsninger
HUM
Med henblik på erhvervelsen af ph.d.-graden i filosofi forsvarer cand.mag. **Ejvind Hansen** sin afhandling: “Embedded Critique in a Tensed World”. Fredag den 4. november 2005 kl. 13 prc. i Preben Hornung Stuen, Studenternes Hus, Frederik Nielsensvej.

SUN
Med henblik på erhvervelse af ph.d.-graden i medicin holdes følgende offentlige forsvar:

Cand.med. **Jacob Marsvin Laurberg** den 28. oktober 2005, kl. 14.30: “Passivation on unstable atherosclerotic lesions with apolipoprotein A-I. Studies of detection and treatment in atherosclerotic mice”. Forsvaret finder sted i Auditorium A, Skejby Sygehus.

Cand.med. **Mogens Berg Laursen** den 11. november 2005, kl. 14.00: “DEXA-scanning in description of bone remodeling and osteolysis around cementless acetabular cups”. Forsvaret finder sted i Auditoriet, Aalborg Sygehus Syd.

Cand.med. **Ib Tøndender Hansen** den 9. december 2005, kl. 14.00: “Clinical aspects of the chemokine CXCL12 and its unique receptor CXCR4 in active, early and longstanding rheumatoid arthritis”. Forsvaret finder sted i Medicinsk afdeling M's Auditorium, Bygning 3, Århus Sygehus, Nørrebrogade.

SAM
Med henblik på erhvervelse af den juridiske ph.d.-grad forsvarer cand.jur. **Martin Gräs Lind** sin afhandling: “Medarbejderes integritetsbeskyttelse i dansk ret – med særlig fokus på databeskyttelse, kontrol og overvågning i den private sektor” ved en offentlig ph.d.-forelæsning fredag den 11. november 2005, kl. 13.00 auditorium 455, bygning 1340.

Tildelinger
SUN
Cand.med. **Marianne Djernes Korsgaard** for afhandlingen “Diagnostic delay, symptoms and stage of colorectal cancer: Population-based observational studies in Denmark”.

PRISER

Arbejderhistorieprisen 2005
Prisens formål er at inspirere til og fremme studiet af arbejderklassens og arbejderbevægelsens historie og kultur. Indleveringsfristen for bidrag til prisen er tirsdag d. 1. nov. 2005. Se: www.au.dk/meddelelser.

Fondation Institut de France: Prix Scientifique 2006
The Fondation will award a prize of 100.000 to honor and encourage scientific work within the framework of its objectives. The theme for 2006 is: “Pathology of visual system”. Deadline for submission is November 30, 2005. For further information please visit: www.au.dk/meddelelser.

Institut de France, Fondation Simone et Cino del Duca, Grand Prix Scientifique 2006
The prize will be awarded in 2006, to a French or European research group. Deadline for submission is December 1st, 2005. For further information please visit: www.au.dk/meddelelser.

PERSONALESTYRELSEN
Se cirkulærerne på: www.perst.dk

FORSKNINGSSTØTTE

Det Arnamagnæanske Stipendium
Målgruppen er studerende og kandidater med islandsk statsborgerskab, der har godtgjort en sådan indsigt i norrønt el. islandsk sprog, historie eller litteratur at det kan forventes at de vil præstere noget mere end almindeligt i disse fag eller et af dem.
Ansøgningsfrist: 21/11-05, kl. 12.
Se www.au.dk/meddelelser

Jens Nørregaard og Hal Kochs Mindefond
Indkalder herved ansøgninger til den kommende uddeling af forskningsmidler i efteråret 2005. Fonden har til formål at fremme forskning inden for dansk kirkehistorie og økumenisk teologi. Ansøgningsfrist: 15. november 2005. Se www.au.dk/meddelelser.

Ph.d.-stipendier/kandidatstipendier ved Det Samfundsvidenskabelige Fakultet
Ved Det Samfundsvidenskabelige Fakultet er et antal ph.d.-stipendier og kandidatstipendier inden for nationaløkonomi, driftsøkonomi, jura, statskundskab og psykologi ledige til besættelse pr. 1. januar 2006 eller snarest derefter. Ansøgningsfrist: 4. november 2005 kl. 12.00. For yderligere oplysninger se: www.samfundsvidenskab.au.dk/opslag

Ph.d.-stipendier ved Det Teologiske Fakultet
Ved Forskerskolen Teologi og Religionsvidenskab, Det Teologiske Fakultet, Aarhus Universitet opslås hermed stipendier til besættelse pr. 1.2.2006 eller snarest derefter. Ansøgningsfrist: Mandag den 14. november 2005 kl. 12.00.
Se www.teo.au.dk/forskning/forskerskole/opslage05.

Stipendium til håndskriftstudier i København
Målgruppen er islandske statsborgere mhp. håndskriftstudier ved Den Arnamagnæanske Samling i København. Stipendiet kan søges af islandske forskere, både akademisk og ikke-akademisk uddannede.
Ansøgningsfrist: 21/11-05, kl. 12.
Se www.au.dk/meddelelser

KURSER /SEMINARER

Investigating Welfare from an Anthropological Perspective
Forskningsseminar arrangeret af Afd. for Antropologi og Etnografi, Aarhus Universitet og Network for Anthropological Analysis of Welfare. 17-18. november 2005. Tilmelding til kultur@hum.au.dk senest 10. november. Max. 60 deltagere. Konferencecentret, Mødelokale 2 og Preben Hornung Stuen i Studenternes Hus. Se www.au.dk/meddelelser

Forskeruddannelsen – Sundhedsvidenskab
Oversigt over kurser kan ses på www.health.au.dk/forskeruddannelse

E-læringsenheden
E-læringsenheden tilbyder følgende kurser og workshops for ansatte ved AU:
25. oktober: Kom i gang med e-læring på AU/intro til AULA
9. november: Formidling på internettet
22. november: Samarbejde via internettet
Oplysninger og tilmelding www.au.dk/e-learning.

LEGATER

Eiler og Tatiana Filtenborgs Legat
Et antal legatportioner (i alt kr. 9.000,-) er til uddeling i efterårssemesteret 2005. Legatet uddeles til trængende og værdige studerende ved Aarhus Universitet, fortrinsvis inden for det lægevidenskabelige fakultet.
Ansøgningsskema kan afhentes på SU-kontoret, Aarhus Universitet, Fredrik Nielsens Vej 5, 8000 Århus C eller printes fra hjemmesiden www.au.dk/su (almindeligt legatansøgningsskema).
Ansøgningen skal være SU-kontoret i hænde senest tirsdag den 15. november 2005, klokken 14.
Kun legatmodtagere vil få brev om tildelingsresultatet. Uddelingen finder sted i slutningen af december 2005.

STILLINGER

STUDENTERUNDERVISERE
Statskundskab og Samfundsfag
Under Studienævnet for Statskundskab og Samfundsfag opslås et antal stillinger som studenterundervisere i forårsemestret 2006. Se www.au.dk/meddelelser.

ØVRIGE OPSLAG
Ved Aarhus Universitet er nedenstående stillinger opslået ledige. Opslagenes fulde ordlyd vil fremgå af fakulteternes hjemmesider.

Studentermedhjælpere til forskningsprojekt om ludomani
Vi søger to studentermedhjælpere til et toårigt forskningsprojekt om ludomani.
Se www.au.dk/meddelelser.

BOLIG

Til leje:
Udlejes 15. januar – 15. juli 2006 Hus i hovedstadsområdet Vi skal på forskningssemester i udlandet og vil gerne udleje vores bolig. Den er velegnet til en familie med børn. Huset er beliggende i bofællesskab med 33 huse. Det er på 160 kvm. med fem værelser samt stue og køkken/alrum. Der er stor terrasse og have samt adgang til fælleshus, tennisbane, sauna, swimmingpool og diverse andre fælles faciliteter. Husleje kr. 14.500,- + forbrug. Charlotte Ringsmose, email: cr@dpu.dk

Villalejlighed i Højbjerg udlejes i kortere eller længere tid, dog max 2 år. 2 stuer en suite, stor udestue m. brændeovn, godt værelse, spisekøkken, badeværelse m. vaskesøjle. I alt 115 kvm. Lille have. Tæt ved buslinje 1, 18. Husleje kr. 6.900 mdl + forbrug. Dep. 3 mdr. husleje.
Lise Brix tlf 8627 7686, email: hornstrup@mail.dk

Hus til leje i Vejby/Risskov fra 18/12-05 - 16/03-06. 3 soveværelser, 110 kvm. Ikke-ryger og ingen dyr. Pris kr. 6.500,-/md + forbrug. John Aden 8621 5573

Pr. 1.11.05 udlejes værelse 14 kvm. på Trøjborgvej med adgang til køkken med spisepladser. Mulighed for hel eller delvis møblering med bl.a. seng, TV, computerarbejdsplads med internet, samt tøjkask, linnedskift og rengøring. Grundpris 3000 kr. pr. måned. 4000 pr. måned for alle ydelser. Perfekt til kortere gæsteophold.
Rune Nørager tlf. 4041 4422

GRUNDFOSPRISEN 2006

– INDEN FOR DET TEKNISKE OG NATURVIDENSKABELIGE OMRÅDE

Grundfosprisen er indstiftet af Poul Due Jensen's Fond i 2001 med det formål at stimulere, anerkende og støtte national og international forskning i banebrydende, samfundsgavn timer og fremsynede løsninger inden for teknik, naturvidenskab og samfundsvidenskab – eller en kombination heraf.

Til prisen 2006 ønskes kun indstillinger af forskere inden for det tekniske og naturvidenskabelige område.

Indstilling til prisen:

Enhver kan bringe kandidater til Grundfosprisen i forslag. Indstillingen består af en motivering (max. 3 A4-sider) samt kort CV.

Frist for indstilling:

1. marts 2006.

Motiveringen sendes til:

Grundfos Management A/S
Grundfosprisens sekretariat
Poul Due Jensens Vej 7
8850 Bjerringbro
Mrk: "Grundfosprisen 2006"

Grundfosprisen og dens uddeling:

Prisen består af skulpturen "Be–Think–Innovate" samt et kontant beløb på 1 mio. DKK – 250.000 DKK går direkte til prismodtageren og 750.000 DKK til videre forskning inden for området.*

Offentliggørelse af vinder:

Prisuddelingen finder sted den 15. maj 2006.

Yderligere information:

Besøg www.grundfos.com/dk

Poul Due Jensen's Fond

KALENDER

Oplysninger om arrangementer sendes til campus@au.dk

25. OKTOBER – 11. NOVEMBER

Tirsdag 25.

KL. 19. EINSTEINFORELÆSNING: EINSTEIN, KOSMOLOGI OG ASTROFYSIK
Lektor Jes Madsen om Einsteins generelle relativitets-teori, der spiller en vigtig rolle i moderne kosmologi og astrofysik. Forelæsnningen giver eksempler herpå, såsom sorte huller, gravitations-stråling, gravitations-linser, samt Universets udvikling.
Søauditoriet, Universitetsparken.

KL. 19.30. NORDENFORESTILLINGER I DANSK POLITIK 1945-1968
Historikeren Lars Hovbakke Sørensen har kortlagt forestillingen om et særligt nordisk fællesskab, og hvordan begrebet “nordiske værdier” er blevet brugt og misbrugt i den politiske debat. Studenternes Hus, mødelokale 2. Arr.: Historia.

Onsdag 26.

KL. 10-12. INTERNATIONAL SPOUSES GROUP
Visit Aarhus – Why? Faculty Club, Building 421, 1st Floor, Fredrik Nielsens Vej.

KL. 14.15. BREAKING THE RULES
Director Anders Refn on the importance of challenging the conventions of classic editing in search of a new cinematographic language. Illustrated through examples from Anders Refn’s own works and from his collaboration with Lars von Trier on *Breaking the Waves*, *Dancer in the Dark* and *Dogville*. Lok. 138, Adorno Bygning, Helsingforsgade 8. Arr.: Medievidenskab.

KL. 19. VINSMAGNING
Barololand – Kongen af Piemonte. Kr. 150,-/170,-. Nordhavns-gade 1. Arr.: STUDENTERHUS ÅRHUS.

KL. 19. FRELSE OG FORTABELSE
Hvad sker der efter døden? Paneldebat med sogne-præsterne Kaj Mogensen og Flemming Baatz Kristen-sen. Studenterpræst Steen Andreassen prædiker ved den indledende gudstjeneste. Møllevangskirken. Arr.: Studentermenigheden.

KL. 19.30. DE FANTASTISKE BLÆKSPRUTTER
I verdenshavene er der lige så mange kilo blæksprut-ter som fisk. Frank Jensen fortæller denne aften om de fascinerende blæksprutter med tre hjerter, verdens største nerver og en meget veludviklet hjerne. De er desuden verdensmestre i camouflage, for ikke blot kan de ændre farver, men også form og opførsel. Foredraget ledsages af filmklip med levende blæk-sprutter. Naturhistorisk Museum.
Arr.: Naturhistorisk Museums Venneforening.

Torsdag 27.

KL. 15. TILTRÆDELSESFORLÆSNING
I forbindelse med sin udnævnelse til professor i reproduktionstoksikologi ved Anatomisk Institut og Klinisk Institut holder overlæge, dr.med. Erik Ernst forelæsnningen “Human frugtbarhed. En reproduk-tionstoksikologisk synsvinkel”. Store Anatomisk Auditorium 1232. Reception efter forelæsnningen.

KL. 20. KONCERT
Upstairs bigband med gæstesolist optræder i forbindelse med spil dansk dagen med numre fra den danske musikskat. Gratis adgang. Nordhavns-gade 1. Arr.: STUDENTERHUS ÅRHUS.

Fredag 28.

KL. 9.15-16. EKFRASENS FORMER
Et seminar om relationen mellem litteraturen og den visuelle kunst. Fortsætter lørdag kl. 9.15. Mere på www.aestetik.au.dk/kalender.htm Studenternes Hus, mødesal 2. Arr.: Institut for Æstetiske Fag.

KL. 09.30. PISKESMÆLD FOR ALLE
Retsmedicinsk Institut har sammen med Dansk Sel-skab for Ulykkes- og Skadeforebyggelse arrangeret en offentlig forelæsnings om piskesmæld. Det er en af verdens førende eksperter på området, Mchael Freeman fra Oregon Health of Science University School and Medicine, der holder forelæsnningen, der vil være for alment interesserede. Forelæsnningen af-holdes i Søauditorierne, auditorium 3, lokale 204, fredag den 28. oktober 2005, kl. 09.00-10.30.

Parret på billedet har inspireret kunstnere, siden Dante skrev sin Guddommelige Komedie, hvor man møder Paolo og Francesca i Helvede. Deres brøde var ægte-skabsbrud inspireret af middel-alderdigtet om ridderen Lancelot, der havde en hed affære med sin feudalherres gemalinde: Kong Arthurs dronning Guenevière.

LÆNGSEL OG STOLTHED

Enhver tid former og genskaber historien i sit billede. 1800-tallet længtes efter Middelalderen. Her fandt man det gamle harmoniske samfund frit for klassekonflikter og profitstræb, besjælet af en inderlig gudstro.

Middelalderens mystiske goti-ske var velgørende i forhold til oplysning og fremskridtstro, og her søgte man stolthed. Kunstnere og videnskabsmænd i de fremvoksende nationalstater skabte forbilleder i Middelalde-rens riger, hvor stolte konger her-skede, og man kunne spejle sig i en tid, hvor mandlige og kvinde-lige dyder syntes at have været i højsædet.

Foredragene på dette symposi-um behandler disse tendenser, som de viste sig inden for littera-tur, kunst, arkitektur og historie-skrivning.

**LÆNGSEL OG STOLTHED
FREDAG 4. NOVEMBER KL. 9-17
MØDESAL 2, STUDENTERNES HUS
CENTER FOR VIKINGETIDS- OG
MIDDELALDERSTUDIER**

KL. 11-16. BIOINFORMATICS AND SYSTEMS BIOLOGY
Presentation of bioinformatics and systems biological activities at BiRC and DIAS, partners in the national High-Tech Network for Bioinformatics and Systems Biology (BioSYS), creating cooperation between in-dustry and academic research. www.birc.au.dk Aud. D1, dept. of Mathematrical Sciences. Arr.: BiRC.

KL. 14. & ANDERSEN
Forfatteren Jens Smørup Sørensen om sit forhold til og inspiration fra H.C. Andersen i efterårets fore-dragsrække om H.C. Andersens liv i litteraturen. Bygn. 1453, lok. 223. Arr.: Nordisk Institut.

KL. 20. POETRY SLAM
Danmarks mesterskabet arrangeret i samarbejde med Poet Klub Århus. Gratis/kr. 30,-. Nordhavns-gade 1. Arr.: STUDENTERHUS ÅRHUS.

Lørdag 29.

KL. 10-17. LITTERATUR PÅ SCENEN
Forfatterkursus. Skriveøvelse v/ Christian Dorph og Mads Eslund, tekstkritik v/ Carsten René Nielsen og Thøger Jensen samt oplæsninger v/ bl.a. Svend Åge Madsen og Ina Merete Schmidt. Kr. 250,-. STUDENTERHUS ÅRHUS, Nordhavns-gade 1. Fortsætter søndag den 30.

Mandag 31.

KL. 15.15-17. FIXING THE WORLD
Prof. Jace Weaver, Institute of Native American Studies, University of Georgia, on Native American Thinking about the End Times. Aud. 1, bygn 1441, Det Teologiske Fakultet. Arr.: Afd. for Religionsvidenskab.

KL. 15.15. UNIVERSITETSUNDERVISNING I MATEMATIK
Carl Winslöv, CND, Københavns Universitet, om mål, midler og evaluering. G4, Matematisk Institut. Arr.: Steno Institutet.

Tirsdag 1.

KL. 19.30. DDR-SPIONAGEN MOD DANMARK
Danmark indtog en nøgleposition hos efterretnings-tjenesten hos det kommunistiske DDR. De vidtstrakte samlinger, som de østtyske efterretningstjenester har efterladt sig, har givet udmærket indblik i en hemme-lig verden, der normalt foreholdes den almindelige befolkning. Historikeren Thomas Wegener Friis går tæt på landets militære spionage mod Danmark. Entré kr 25,- for ikke-medlemmer. Hornung-stuen, Studenternes Hus. Arr.: Historia.

Onsdag 2.

KL. 10-12. INTERNATIONAL SPOUSES GROUP
Grand Guided Tour of the IT Park Katrinebjerg. Facul-

ty Club, Building 421, 1st Floor, Fredrik Nielsens Vej.

KL. 14.15. ÆSTETISK SEMINAR
Oscillations. Prof. Hans Ulrich Gumbrecht, Stanford University, on Converging Desires for Presence in Contemporary Aesthetics. Lok. 124, Kasernen, Lan-gelandsgade. Arr.: Fællesæstetisk Forskergruppe og Akademiet for Æstetikfaglig Forskeruddannelse.

KL. 14.15. MEDIERNE SOM DEMOKRATISK RESSOURCE?
Professor Kim Schrøder, Center for Bruger-orienteret Kommunikations-forskning, RUC, om borgernes hver-dag med medierne. Lok. 138, Adorno Bygning, Hel-singforsgade 8. Arr.: Medievidenskab.

KL. 16. REFORMPÆDAGOGIKKENS FUNKTION
I dagens skole- og uddannelsessystem synes reform-pædagogikken at stå i vejen for reflekterede pæda-gogiske overvejelser over opdragelse, undervisning og læring. I efterårets foredragsrække om uddan-nelse og dannelse fremhæver professor Jens Rasmus-sen, DPU, den videnskabeligt baserede pædagogik som nødvendig for at forstå og mindske undervis-ningens kompleksitet. Aud. A1, bygn. 333. Arr.: Kritisk Profil.

POETRY SLAM

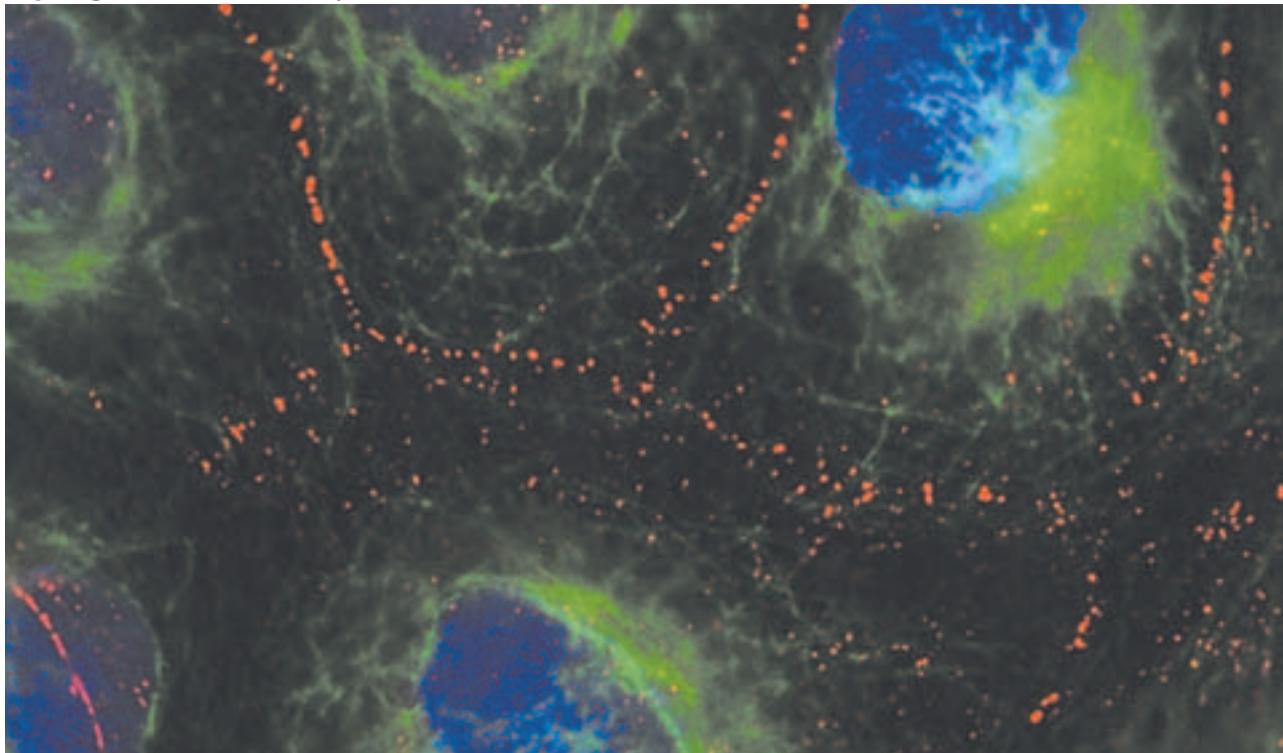
VIRSKOMHEDSDATING

MERE ANDERSEN

DØDSSYNDER

MINISTRES MEMER

FOR SMÅT TIL ETIK?

Begrebet nano er omgivet af en magi, der udløser penge til forskning som aldrig før. Nanoteknologien tordner frem og er udråbt til at være den nye revolution inden for videnskaben. Men samtidig er der frygt for, at nanoteknologien bliver mødt med samme folkelige skepsis som gen- og bioteknologien, fordi etikken omkring teknologien halter bagefter. Men står etikkerne virkelig på bar bund i

forbindelse med nanoteknologi? Det spørgsmål tager bioetikeren Mette Ebbesen op denne eftermiddag. Som forskerstuderende ved iNANO Center og Center for Bioetik arbejder hun med bioetik i teori og praksis, og hun mener, at nanoforskerne kan lære meget af de etiske refleksioner, bioteknologien affødte, da den begyndte sin fremmarch for 20 år siden. Dengang blev den internationale aka-

demiske disciplin bioetik grundlagt på universiteterne og der blev etableret etiske råd både nationalt og internationalt.

NANOTEKNOLOGI – FOR SMÅT TIL ETIKKEN?
MANDAG 7. NOVEMBER KL. 15.15-18
MØDELOKALE 2, STUDENTERNES HUS.
FORUM TEOLOGI NATURVIDENSKAB.

Torsdag 3.
KL. 19.30. DEN LITTERÆRE ERKENDELSE
Søren Harnow Klausen, lektor, dr. phil, Institut for Filosofi, Syddansk Universitet. I forbindelse med foredraget præsenteres et nyt nummer af tidsskriftet *Slagmark* med temaet “Litteratur og filosofi”. Studenternes Hus, Richard Mortensen-stuen.
Arr.: Idéhistorisk Forening.

Fredag 4.
KL. 14. & ANDERSEN
Forfatteren Peter Adolphsen om sit forhold til og inspiration fra H.C. Andersen i efterårets foredragsrække om H.C. Andersens liv i litteraturen. Bygn. 1453, lok. 223. Arr.: Nordisk Institut.

Tirsdag 8.
KL. 19. DE ÆGYPTISKE MUSEER I CAIRO
I tidens løb har der været flere ægyptiske samlinger i Ægyptens hovedstad. Mag.art. Torben Holm-Rasmussen fortæller om de forskellige museers etablering og deres bestand af oldsager. Museet holder ekstraordinært åbent fra 18.30-ca. 21.00, så der før og efter forelæsningen vil være tid til at besøge bl.a. museets lille ægyptiske samling. Antikmuseet, bygn. 1414. Mere på www.antikmuseet.dk Arr.: Antikmuseet.

Onsdag 9.
KL. 10-12. INTERNATIONAL SPOUSES GROUP
Boundaries between the Public and Private Care Work – International Perspectives by Viola Bureau, Dept. of Political Science. Faculty Club, Building 421, 1st Floor, Fredrik Nielsens Vej.

KL. 14.15. MUSIK: OPHAVSRET OG VEDERLAG
Med udgangspunkt i rapporten *Musik sælger radio – sælger radio musik?* (se www.pladebranchen.nu) diskuterer afdelingsleder Helle Gudnitz, Medie & IT, Gramex, de aktuelle problemer om sammenhængen mellem musik i radioen og betaling for vederlag. Forelæsningen afrundes med en vurdering af betydningen af mediernes globalisering for betalingen af vederlag. Lok. 138, Adorno Bygning, Helsingforsgade 8. Arr.: Medievidenskab.

KL. 16. FOLKESKOLE, MINISTRE OG MEMER.
Hver undervisningsminister afsætter sit mærke på folkeskolen. Memer kalder lektor Hans Hauge dem. I efterårets foredragsrække om uddannelse og dannelse behandler han denne type virus, der spreder sig med stor fart til alle bevidstheder med det mål at kopiere sig så meget som muligt først i det pædagogiske system og siden i det politiske. Aud. A1, bygn. 333. Arr.: Kritisk Profil.

KL. 18-20.30 VIRKSOMHEDSDATING
Mød 25 virksomhedsledere i øjenhøjde og tal med dem om deres forslag til meritgivende projektsamarbejde og praktikpladser. Begrænset antal pladser. Tilmelding på www.projektzone.dk , sTUDENTERHUS ÅRHUS, Nordhavns-gade 1. Arr.: Projektzone.dk

KL. 19. DE SYV DØDSSYNDER
I en perlerække af fortællinger fra Vikingetid til Karen Blixen sætter Karin Flensborg Middelalderens døds-synder i nutidsoptik. Er hovmod, vrede, gerrighed, misundelse, dovenskab, frådseri og utugt syndige nu om dage? Stud.theol. Karen Klemmed Lorentzen prædiker ved den indledende gudstjeneste. Møllevangskirken. Arr.: Studentermenigheden.

Torsdag 10.
KL. 19. DE’BATTLE
Debat mellem VU og DSU. Nordhavns-gade 1. Gratis adgang. Arr.: sTUDENTERHUS ÅRHUS.

KL. 19.30. HVAD SKAL VI MED VIDENSKAB?
Hvad har betinget samfundets opfattelse af videnskaben gennem sidste halvdel af det 20. århundrede? Spørgsmålet er emnet for lektor Hanne Andersens foredrag, der også behandler videnskabens opfattelser af sig selv, og hvordan disse opfattelser forholder sig til hinanden i dag. Hornung-stuen, Studenternes Hus. Arr.: Studenterkredsen.

Fredag 11.
KL. 14. & ANDERSEN
I efterårets foredragsrække om H.C. Andersens liv i litteraturen holder Jørgen Elbek et foredrag om H.C. Andersen & Andersen. Bygn. 1453, lok. 223. Arr.: Nordisk Institut.

KRISTENDOM OG VELFÆRDSSTAT

Religion er inden for få år blevet et forskningstema, som optager andre end teologer, religionsvidenskabere og nogle få antropologer. Økonomer og politologer har også fattet interesse for religion som en faktor, der har betydning for sammenhængskraften i nutidens samfund. Og netop det tema er til debat mellem en teolog, en økonom, en litterat og en religionsvidenskab på en temadag på Det Teologiske Fakultet.

Her diskuterer professorene Svend Andersen, Jørn Henrik Petersen, Thomas Bredsdorff og lektor Anders Klostergaard Petersen forholdet mellem den moderne velfærdsstat og kristendommen. I korte oplæg vil de forholde sig til spørgsmålet om kristendommen har en rolle, og på hvilke præmisser den kan have betydning i velfærdsstaten. Arrangørerne har også bedt paneldeltagerne om at forholde sig til, hvordan man kan tænke en vekselvirkning mellem kristendom og velfærdsstat i relation til en skelen mellem stat og kirke og i forhold til det multikulturelle og globale samfund.

RELIGION OG SOCIAL SAMMENHÆNG
FREDAG 4. NOVEMBER KL. 14-17.
AUD. 1, DET TEOLOGISKE FAKULTET
RELIGIONSVIDENSKABELIG FORENING
OG TEOLOGISK FORENING.

TA’ BUSSEN - LINIE 888

KUN 120 KR.

For studerende og seniorer fra mandag til torsdag

ÅRHUS
ROSKILDE
KØBENHAVN

Rejsetid ca. 3 timer.
Afgang fra Århus
rutebilstation.

Abildskou ^{A/S}

Tlf. 70 210 888
Online booking:
www.abildskou.dk

Hvad vil du efter din bachelor?

LÆS CAND.IT.
PÅ IT-UNIVERSITETET

Vælg et krævende og spændende 2-årigt kandidatstudium som overbygning på din bachelor – også selvom din bachelor ikke drejer sig om it.

På IT-Universitetet kan du specialisere dig i it til kommunikation, design, softwareudvikling, analyse, multimedia- og webudvikling, projektledelse, computerspil og meget mere. Du får en erhvervsrelevant it-kandidatuddannelse med tæt kobling mellem teori og anvendelse.

INFORMATIONSMØDE

Kandidatstuderende og gæstestuderende
Fredag den 28. oktober 2005 kl. 10.00-12.30

Ansøgningsfrist til kandidatuddannelsen er 15. november kl. 12. Studierne starter 27. januar 2006.

IT-Universitetet har også ph.d.-, diplom- og masteruddannelser samt enkeltfagskurser på Åbent Universitetet.

Se mere på www.itu.dk

IT-Universitetet
i København

WWW.ITU.DK

Rued Langgaards Vej 7, 2300 København S

Pingviner under pres

IG NOBELPRIS

Hvert år i det tidlige efterår sidder forskere verden over og venter på, om det nu er deres tur til at få et telefonopkald fra Stockholm. I år var professor, dr. Victor Benno Meyer-Rochow fra det internationale universitet i Bremen en af dem.

Telefonen ringede da også, men det var ikke fra nobelkomiteen i den svenske hovedstad, men derimod fra IG nobelkomiteen fra Harvard University. Victor Benno Meyer-Rochow havde vundet årets IG nobelpris i kategorien "Hydrodynamik" for sin korte, men detaljerede afhandling: *Pressures Produced When Penguins Pooh – Calculations on Avian Defaecation*. Altså en videnskabelig artikel om trykket i pingviners endetarm.

Det var 15. gang, The IG Nobel Prize blev uddelt. Prisen er en pendant til den rigtige nobelpris og gives til forskere og andet driftigt godtfolk, der har markeret sig med sære opfindelser og kuriøs forskning inden for de gængse nobel-kategorier samt et par stykker, der ikke belønnes i Stockholm.

I år havde 1200 gæster fundet vej til Harvard's Sanders Theatre, hvor ceremonien traditionen tro finder sted i begyndelsen af oktober. Ud over at opleve rigtige nobelprisvindere overrække de 10 IG nobelpriser kunne forsamlingen blandt andet lytte til en gæsteforelæsning af en tidligere IG nobelvinder, hollænderen Kees Moeliker, der i 2003 vandt prisen i biologi for som den første i verden at have videodokumenteret og beskrevet en sag om homoseksuel nekrofil blandt gråænder.

Højt tryk i tarmen

Men tilbage til dr. Meyer-Rochows pingvineksperimenter. Det hele begyndte i 1993, da han var leder af den første (og hidtil eneste) jamaicanske(!) ekspedition til Antarktis. Ti år senere viste han nogle studerende billeder af rederne med de karakteristiske pingvin-fæces-streger rundt om. En opvakt kvindelig studerende spurgte, hvordan pingvinerne egentlig bar sig ad, og det blev begyndelsen på en minutios udforskning af det ganske høje endetarmstryk, pingviner er i stand til at producere.

Dr. Meyer-Rochow og hans studerende tog udgangspunkt i en standardstørrelse Adelie-pingvin på 60 cm. Billeder og videooptagelser viste, at pingvinerne var i stand til at skyde deres afføring ud i en afstand af 40 cm (se tegning). Med en gennemsnitlig endetarmsåbning på 8 mm betød det, at pingvinerne generede et tryk på 10 kPa (kiloPascal), når de havde vandig afføring,

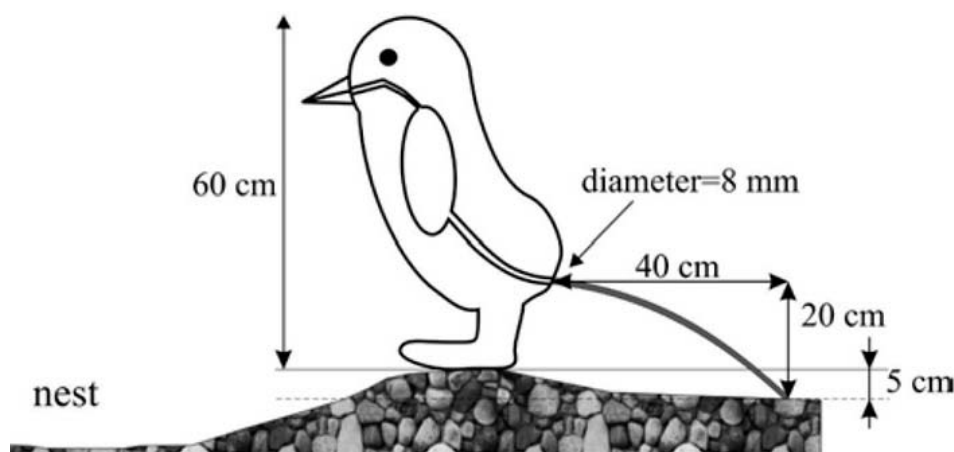

Fig. 1 Positionen af en modelpingvin, der defækerer, samt de fysiske parametre, professor dr. Victor Benno Meyer-Rochow og hans studerende brugte til at beregne det rektale tryk, der er nødvendigt for at udspej afføring over en distance på 40 cm. (Tegning fra afhandlingen *Pressures Produced When Penguins Pooh – Calculations on Avian Defaecation*.)

og hele 60 kPa, når der var tale om afføring med en konsistens som olivenolie.

Afhandlingen gav ikke den store genlyd i forskerverdenen, da den blev optaget i *Polar Biology* i 2003, men belønningen kom altså i år i form af en IG nobelpris.

Kunstige testikler

En anden glad IG nobelvinder var amerikaneren Gregg Miller, der vandt prisen i medicin. Miller er i dag mangemillionær på sin opfindelse – protesetestikler til kastrerede dyr, især hunde – og hans historie viser, at det ofte kan betale sig at tage en chance.

Ingen troede på ham, da han søgte om støtte til udviklingen af de kunstige testikler, der i dag sælges under navnet *Neuticles*. Så han tog lån i sit hus og pressede kassekrediten til det yderste. I dag har han solgt over 150.000 *neuticles* i forskellige størrelser og former til ejere af dyr, der er blevet kastreret. Rationalet? Handyr og især hunde kan ifølge Miller blive grusomt traumatiserede over at blive kastreret, men med de små silikoneimplantater kan man give hanhunde og andre handyr deres naturlige look og selvværd tilbage.

Gregg Miller var selv til stede ved prisoverrækkelsen, og i sin takktale sagde han bl.a.:

– I betragtning af, at mine forældre mente, jeg var idiot som barn, er dette her en stor ære.

Syvsovernes mareridt

En stor ære var det også for den 25-årige MIT-studerende Gauri Nanda, der modtog prisen i økonomi for opfindelsen af et vækkeur, der kan få selv den mest hårdkogte syvsover op af sengen og ud i verden for at bidrage til samfundsøkonomien. Vækkeuret *Clocky* er udstyret med to gummihjul og et 70'er-lignende gulvtæppe, der skal afbøde stødet, når *Clocky* falder på gulvet. Uret er

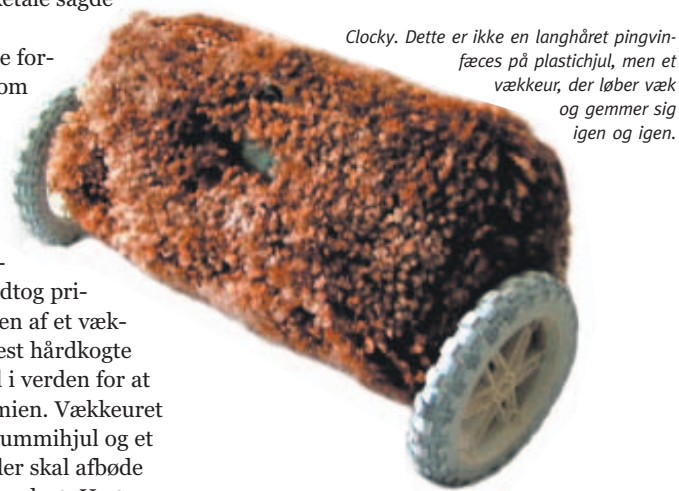
nemlig designet til at falde på gulvet og søge skjul, så ejeren må ud af fjerene for at stoppe den infernalske alarm. Gauri Nanda har allerede søgt patent på opfindelsen og forventer, at produktionen snart går i gang.

Links:

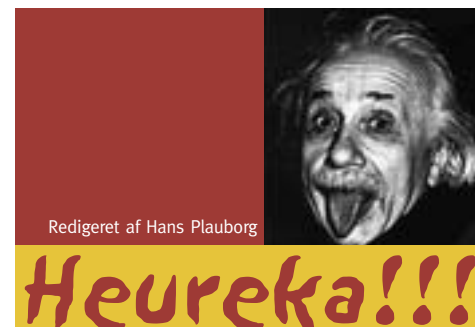
<http://flow.arrr.net/penguins.pdf>

www.neuticles.com

www.clocky.net

Clocky. Dette er ikke en langhåret pingvin-fæces på plastichjul, men et vækkeur, der løber væk og gemmer sig igen og igen.

Kærlighed ved første blik

Al begyndelse er svær, men ikke forelskelse.

Ifølge østrigske forskere fra Ludwig-Boltzmann instituttet i Wien kan udtrykket "kærlighed ved første blik" nu eftervises videnskabeligt. En række nye forsøg viser, at ser vi et billede af en person, rækker 100 millisekunder til at finde ud af, om vi kunne blive forelskede i vedkommende.

– Om vi kan lide en person eller ej, bestemmer vores hjerne, uden at vi bemærker det. Vi oplever kun resultatet, siger adfærdsforsker Karl Grammer fra det østrigske institut.

Forskerne kalder den del af vores hjerne, der bestemmer forelskelsen, for "det adaptive ubevidste". Det er den del af hjernen, der lynhurtigt filtrerer vigtige sansesignaler, inden vi bearbejder dem bevidst.

Nyt ansigt fra lig

Der er ved at åbne sig nye muligheder for folk med forbrændte eller vansirede ansigter. Den polsk-amerikanske kirurg Maria Siemionow fra Cleveland Clinic i USA har således for kort tid siden fået tilladelse til at gå i gang med et forsøg, der går ud på at transplantere ansigtet fra et dødt menneske til en anden patient.

– Mange mennesker kan ikke hjælpes ret meget med de nuværende behandlingstilbud. De går igen gennem utallige operationer, hvor huden hentes fra andre dele af kroppen. Til sidst bliver deres ansigt som en maske, siger lægen, der allerede med succes har afprøvet ansigtstransplantationer på dyr.

Operationen er særdeles kompliceret. Patienten skal have samme vævstype, alder, køn og hudfarve som donoren, og alligevel risikerer man, at kroppen ikke vil acceptere det nye organ – ansigtshuden – som så vil visne hen.

Maria Siemionow har allerede syv kandidater, der er klar til operation.

Hvide løgnere

Og mere hjerneforskning. Amerikanske neurologer fra University of Southern California har opdaget, at notoriske løgnere ikke, som det hedder sig i folkmunde, har lange næser, men snarere mere hvid hjernemasse.

Via en særlig røntgenteknik opdagede forskerne, at patologiske løgnere har 22 procent mere hvid hjernemasse end "normale" personer. Det er den hvide hjernemasse, der indeholder forbindelsesvejene mellem nervecellerne, der selv opbygger den grå hjernemasse. Og også her opdagede neurologerne en forskel. Løgnere havde i gennemsnit 14 procent mindre grå hjernemasse.

De amerikanske forskere, der har offentliggjort resultaterne i oktober-udgaven af *British Journal of Psychiatry*, mener, at et godt netværk mellem nervecellerne i hjernen er en forudsætning for at blive en god løgner, idet det kræver langt mere anstrengelse at lyve overbevisende end at sige sandheden. Forskerne tør dog ikke give et bud på, om mennesker lyver, fordi de har mere hvid hjernemasse, eller om de har mere hvid hjernemasse, fordi de lyver.

Det har længe været kendt, at autister har mindre hvid hjernemasse end normalbefolkningen, og at de har særligt svært ved at lyve.